ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXVI
Број 718
2. октобар 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan Barry

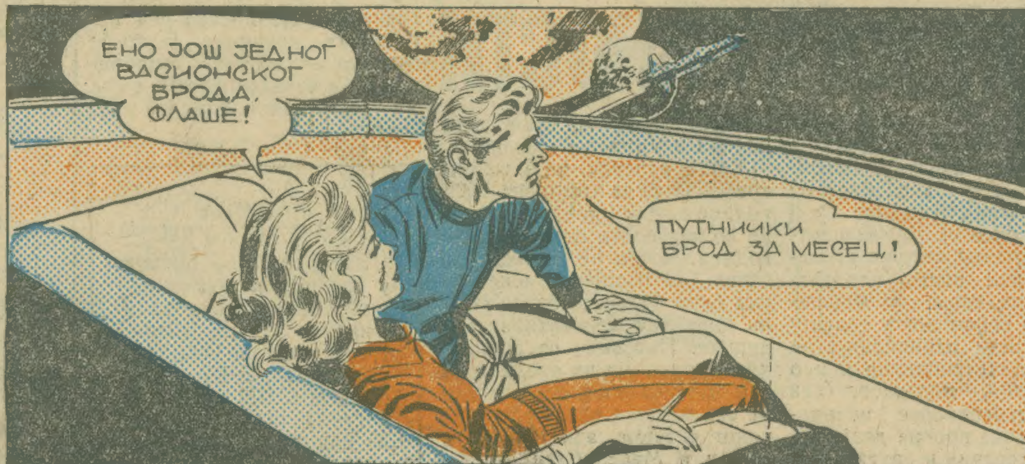
ФЛАШ ГОРДОН

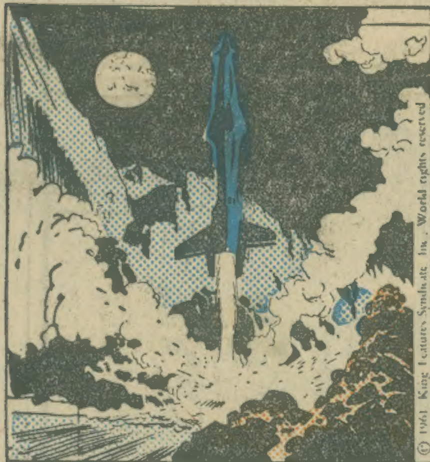

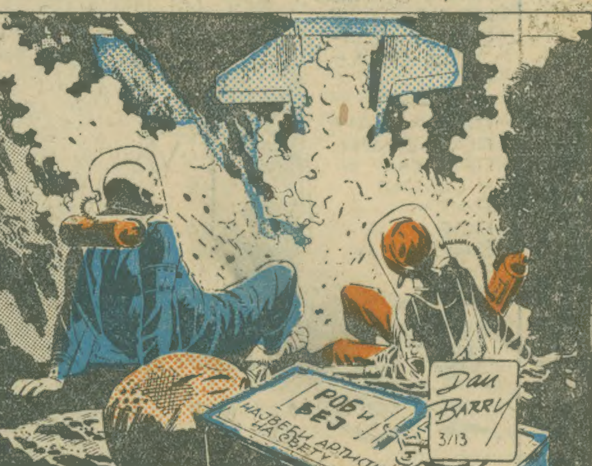

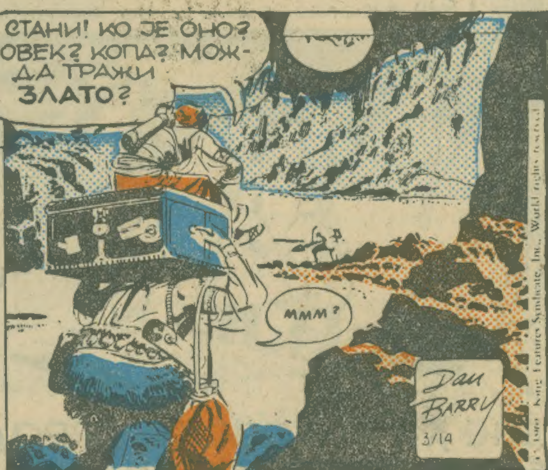

У ОВОМ БРОЈУ:

КРОЗ ВЕКОВЕ

»РЕВОЛУЦИЈА ЦЕНА«

У току 16. века дошло је до знатног повећања цена свој роби. Овај податак познат под именом „револуција цена" био је последица великих географских открића што је проузроковало велик прилив племенитих метала у Европу.

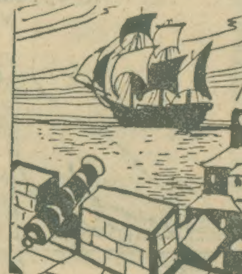
По мишљењу неких стручњака залихе племенитих метала у Европи крајем 15. века и њихово повећање у току 16. века износили су године 1493: 550.000 килограма злата и 7.000.000 килограма сребра; године 1544: 815.000 килограма злата и 9,190.000 килограма сребра; године 1600: 1,192,000 килограма злата и 21,400.000 килограма сребра.

Злато и сребро који су стизали у Европу из Америке у великим количинама одлазили су у Азију за куповину разне робе на истоку.

КАПЕРИ

Капери су били морепловци у 18. веку који су од своје владе добијали дозволе да предузимају ратне походе на непријатељске земље. У ствари то су биле дозволе које су им давале право на пљачку. У неку руку они су били званични гусари. Пирати су такође пљачкали, али ни су имали дозволе од своје владе као капери. Међутим, пирати су често постајали капери, јер су многе државе користиле услуге пирата и издавале им каперске дозволе да ратују у њихово име. Каперство је званично укинуто на међународном конгресу у Паризу 16. априла 1856. године.

Природне лепоте наше земље

РАБ

ОСТРВО И ГРАД

Раб је острво маслина и палми, храстових и борових шума, дивних плажа и благе пријатне климе. Стога он привлачи десетине хиљада туриста из наше земље и иностранства. Острво је дуго око 22 км, а широко 3—10 км. Оно се састоји од три кречњачке косе; највећа је и најважнија северна; на њој се налази и највиша тачка на острву — врх Камењак, 408 м. Између кречњачких коса су лапоровите удолине у којима су маслињаци и виногради. По просечном трајању сунчаног времена Раб је на четвртом месту на Јадрану — после Хвара, Сплита и Дубровника. Али, он има мање кишних дана и од Хвара; у току лета кишно је свега 16 дана.

Градић Раб лежи на узаном полуострву, које улази у море у дужини од 1,5 км. Саграђен је на месту где је постојало римско насеље Арба. Хрвати су се на Рабу насељавали најпре као сточари, а касније су постали познати поморци. Захваљујући развијеном поморству Раб је постао веома богат град — врхунац своје моћи достигао је у XV веку.

СВЕТ БУДУЋНОСТИ

Америчка организација лекара у Њујорку закопала је „медицинску капсулу данашњице“ која треба да буде отворена после сто година. Овај мали ковчег са фармацеутским узорцима садржи тридесет главних лекова пронађених за последње три деценије. Ту на првом месту спадају антибиотици: пеницилин, стрептомицин, тетрациклин и хлорамфеникол, кортизон, лек против туберкулозе изониазид, вакцине против дечје парализе, хепарин и други лекови за спречавање згрушавања крви, пилуле против шећерне болести, лекови за стишавање болова и умирење живаца.

Друга капсула, која такође треба да буде отворена 2065. године садржи предвиђања како ће изгледати свет кроз сто година. Човек ће живети просечно 150 година и неће никад бити болестан захваљујући напретку превентивне медицине. Путоваће се космичким бродовима на атомски погон. Експедиције ће доспети на сва небеска тела нашег сунчаног система, али једино ће Месец и Марс бити настањени.

То нису предвиђања утопистичких романописаца већ истакнутих научника. Једно је сигурно — нијеан савременик неће сазнати шта ће о свему овоме рећи потомство у 21. веку.

МАШИНА УМЕСТО ЉУДИ

За сортирање писама у главним поштама неких великих градова у Америци служи специјална машина. Она је у стању да за један час издвоји 45.000 писама по местима опредељења а да при том ниједном не погреши.

АНЕГДОТЕ

Политичар је увек политичар

Француски политичар Жорж Клемансо (1841-1929) написао је у младости једну комедију, која је играна и о којој је у својим новинама „Журнал“ не баш много лепо писао Катил Мандес (1841-1909), француски књижевник и један од оснивача песничке школе парнасоваца. После много година Клемансо је постао директор листа „Орор“ у коме су најавили један Мандесов комад. Критичар „Орора“ дође код Клемансоа и упита га какав став треба заузети:

— Па ја се у то никад не мешам.

— То знам, али кад је у питању Мандес...

— Истина је — рече Клемансо — ми смо једном имали једну књижевну расправу. Али ако баш хоћете да знате моје мишљење, онда напишите ако је комедија добра да је изванредна, а ако је лоша онда напишите да је добра!

Да се не успавају

Познати француски композитор Клод Дебиси (1862—1918) пошто је саслушао успаванку једног веома младог композитора, рекао му је са познатом благошћу:

— Није лоше, млади мој пријатељу, али недостаје јој елана, виталности. Разумете, чак и успаванка, нарочито она, мора тако да буде компонована да се приликом њеног извођења слушаоци не успавају.

Он још живи

Француски композитор Шарл Гуно (1818—1893) вратио се једне вечери сав утучен јер су лоше извели његов „Реквијем“. Да би га орасположили пријатељи му рекоше:

— Не секирајте се. Једнога дана изводиће ваш „Реквијем“ беспрекорно.

— Да, одговори тужно Гуно, али тада ћу ја бити мртав. Онда саркастично примети: али моја освета ће бити у томе што ћу моћи да им „кажем“: „Видите, ви сте мртви, а ја још живим!“

Ripley's Веровали или не!

НАЈУОБРАЖЕНИЈИ ДЕСПОТ У ИСТОРИЈИ

МАРОКАНСКИ СУЛТАН МУЛАЈ ИСМАИЛ (1646-1727) УБЕЂЕН ДА ЈЕ ЗА СВАКОГ ЧОВЕКА ЧАСТ ДА УМРЕ ОД ЊЕГОВЕ РУКЕ, ИЗРАЖАВАО ЈЕ СВОЈУ ЗАХВАЛНОСТ СЛУЗИ КОЈИ БИ МУ ПРИДРЖАО УЗЕНГИЈЕ

ТИМЕ ШТО БИ МУ ОДСЕКАО ГЛАВУ!

СУЛТАН ЈЕ СВОЈОМ РУКОМ УБИО 10.000 СЛУГУ

На гроб КОЊА „БРОНИЈА“ У ВИЛМОНТУ КОЈИ ЈЕ У АМЕРИЧКОМ ГРАЂАНСКОМ РАТУ ВУКАО КОЛА С МУНИЦИЈОМ СВАКЕ ГОДИНЕ СЕ НА ДАН ПОСВЕЋЕН ПАЛИМ У ОВОМ РАТУ ПОБАДА ЗАСТАВА

Макс Итри ИЗ ФЛИНТА (САД) ПУШИО ЈЕ ЈЕДНОМ НАПУЊЕНУ ЛУЛУ НЕПРЕКИДНО

2 ЧАСА
3 МИНУТА
25 СЕКУНДИ

2 бела папагаја КОЈЕ ЈЕ 1320. ГОДИНЕ ДОНЕО У ИНДИЈУ ЦАР ТУГЛАК ШАХ ЖИВЕЛА СУ У ЊЕГОВОЈ ПАЛАТИ, У ФИРОЗАБАДУ ЗА ЧИТАВО ВРЕМЕ ВЛАДАВИНЕ ЊЕГОВЕ ДИНАСТИЈЕ – 79 ГОДИНА.

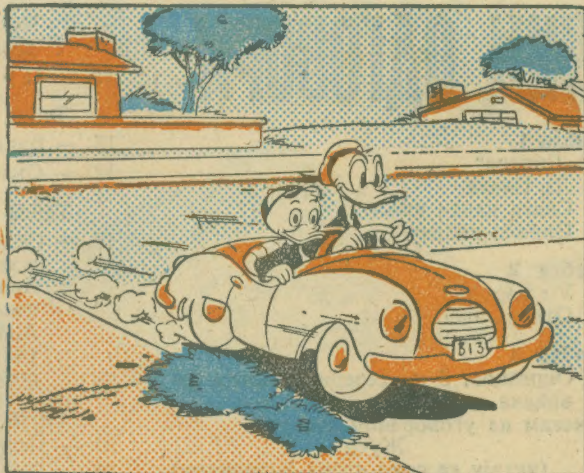
ЛЕДЕНЕ ХИМАЛАЈСКЕ ОГРАДЕ

ЗАРАВНИ НА ХИМАЛАЈИМА ЧЕСТО СУ ОМЕЂЕНЕ ОШТРИМ ЛЕДЕНИМ „КОЧЕВИМА“ ВИСОКИМ И ПО 3 МЕТРА

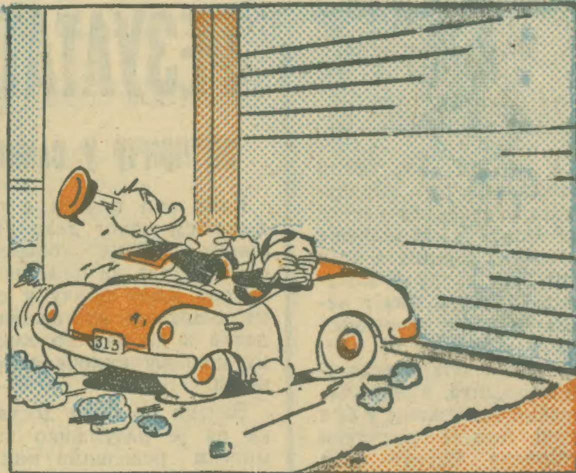
ЦРВЕНУ РУЖУ ИЗРАСЛУ ИЗ СРЕДИНЕ ЖУТЕ РУЖЕ НАШЛА ЈЕ У СВОМ ВРТУ АНА ЧЕЈЗ ИЗ САН ГАБРИЈЕЛА (САД)

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

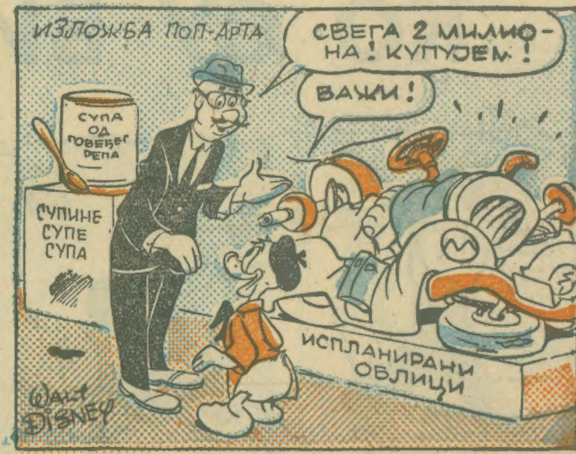

СПОРТ

ПЕТРИЧЕВИЋ НА ЈЕДНОМ ТРЕНИНГУ

ЈЕРКОВИЋ

»НЕ ЗНА« ДА ИГРА ФУДБАЛ

ПОЗНАТО је да су наши кошаркаши између себе добри другови. Стално су заједно и за време припрема ниједног тренутка се не одвајају. Чак и станују заједно. Тако су Драгојловић и Петричевић припремајући се за европско првенство у Пољској становали заједно. У слободним часовима разговарали су о свему и свачему. Препирали се и надмудривали. И све је било добро док нису дошли на тему о фудбалу.

Петричевић је ватрени навијач „Динама“ а Драгојловић „Црвене звезде“. И реч по реч заподео се велики бој речима. Петричевић је убеђивао Драгојловића да је центарфор Динама један од најбољих фудбалера у земљи. Драгојловић је тврдио супротно. Једном речи рекао је Петричевићу да познати стрелац није велик фудбалер и да спада у просечне играче. Тако су се два добра пријатеља посвађала око фудбала. Неколико дана нису проговорили ни реч.

Све је то тешко пало Петричевићу, који је иначе познат по врло мирољубивој нарави. Просто није знао шта би учинио да Драгојловић проговори и њихови односи поново постану као што су и били. Овај други никако није хтео да пристане да се помири све док Петричевић својом руком не напише и потпише:

— Јерковић је незналица у фудбалу!

И Петричевић није много мислио. Испунио је жељу Драгојловићу само да односи буду као раније. Било је много смеха у репрезентацији [illegible]д се сазнало за овај гест П[illegible]ичевића.

ЗА ДИЈАГНОЗУ НА ДАЉИНУ

Први електронски апарат за постављање дијагнозе на даљину испробава се у Сједињеним Америчким Државама. Апарати за преглед болесника телефоном шаљу медицинске налазе електронском мозгу и он их одмах анализује. Ординатор је смештен у Масачусет[с]у и засад је намењен болестима очију и срца као и контроли координације мишића.

На слици се види прибор за испитивање покретљивости очију помоћу овог електронског апарата.

Уређује Паја Патак

Ква Ква!

А може ли сад?

Шиља пита лекара:

— Да ли ме се сећате? Пре две године сам долазио код вас због реуматизма.

— Ах! да, повика доктор, сећам се, како да не...

— А да ли се сећате да сте ми рекли да избегавам влажна места?

— Да, сећам се и то.

— Е, па ја сам сад дошао да вас питам могу ли да се окупам?

Ни он не зна

— Због чега сте од вашег суседа украли трубу кад не знате да свирате? — пита судија Шиљу.

— Па и он није знао да свира а ипак је... свирао.

Не воли ружне речи

Шиља се налази на аудицији за оперске певаче. Пошто је отпевао прву строфу, директор опере му каже:

— Хвала! не волим да слушам ружне речи...

— Али ја ништа нисам казао... поче да се прав да Шиља.

— Знам да ви нисте казали, али публика ће их рећи кад ви будете запевали — одговори му директор.

Зато и пије

Пера Ждера пошто је попио неколико чаша вина у једном бифеу диже се и крену. Келнер потрча за њим и рече:

— Гоcн' Перо заборавили сте да платите.

— Знам, драги мој, ја зато и пијем да бих заборавио.

Његова није

— Жене су неспособне да чувају тајне — каже Шиља Паји.

— То није случај са мојом Патом, ево већ десет година како одбија да ми каже на шта троши наш новац.

Како ће знати

Пера Ждера жали се доктору да сваки пут кад дигне руку осети бол у лакту.

— Па ви је немојте више дизати — каже му доктор видећи с ким има посла.

— Нећу, али како ћу онда да знам да ли ме још боли?

МАГНЕТ ЗА НЕОПРЕЗНЕ...

У неким америчким лабораторијама израђују се специјални магнет ни апарати за вађење металних предмета који случајно доспу у желудац. Магнети имају веома велику привлачну снагу. Апарат се употребљава без анестезије пацијента, а није потребно ни лежање у болници. Ако је прогутана отворена патент игла („зихерица"), апарат је затвори пре него што је извуче напоље.

Потрошња аспирина у Француској

У Француској је у 1964. години потрошена једна милијарда 200 милиона туба аспирина или 11,4 туба по становнику годишње.

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА И ТАЧНИ ОДГОВОРИ

за причу у сликама »Тајанствена пећина«

Када смо почели с објављивањем првог дела „Тајанствене пећине" обавестили смо читаоце да пажљиво прате ову нашу причу у сликама, решавају постављене задатке и да нам по завршетку пошаљу купоне са решењима.

Задаци су били доста тешки па је разумљиво што у многим решењима има грешака. Жири састављен од чланова редакције прегледао је пажљиво све приспеле купоне и дошао до закључка да треба узети у обзир за награђивање она решења која имају до 4 грешке; купони са више грешака нису узети у обзир. Како је и поред овог елиминисања било више такмичара него награда то су, према пропозицијама ове наградне игре, жребом извучени купони с именима добитника. Награде су добили следећи учесници нашег конкурса:

Славик Јаблан, Нови Београд, Булевар Лењина 207 — прва награда 25.000

Сретен Ичин, Нови Сад, Фрушкогорска 70 — друга награда 15.000

Миомир Богарошки, Кикинда, Доситејева 33 — трећа награда 10.000 динара

Бранко Вл. Лилић, Београд, Бориса Кидрича 14 — награда 5.000 динара

Милица Толанов, Панчево, Цара Лазара 18 — награда 5.000 динара

Радослав Вимић, Зворник, Браће Скопљаковића бр. 6 — награда 5.000 динара

Олга Божић, Београд, Доситејева 32 — награда 5.000 динара

Митар Вимић, Зворник, Браће Скопљаковића бр. 3 — награда 5.000 динара

Боривој Стокић, Београд, 29. новембра 33 — награда 5.000 динара

Награде ће бити уручене преко поште.

Табла 1

1. — „Сирена"
2. — Ла Плата
3. — Снага кладе ваља
4. — Окрени полако

Табла 2

5. — Ум царује
6. — Отвори очи

Табла 3

7. — Опрезност 5 км северније логор извиђача
чекам на уговореном месту
Жути
(читају се само слова ћирилицом)
8. — Скрени десно

Табла 4

9. — (цртеж на зиду) Скрени два пута лево и једанпут десно.
10. — Ћор-сокак; Нема пролаза
11. — (Ребус) Сирена
12. — (на орманчету) Сеф за шифре

Табла 5

13. — („кључ" је у потпису, који се чита обрнуто — здесна налево; „Читај пети знак")
Досад све иде у реду
14. — (орнамент) Подигни камен (троугласти)

Табла 6

15. — („кључ" је у потпису: читају се слова иза дуплих слова)
Чекам наредни извештај о срећном завршетку операције
16. — Право на десно

Табла 7

17. — Бурме; Златне вилице
18. — Окрени дугме испод камена

Табла 8

19. — Овде би било доста за десет мојих живота.
Али ме ђаво вуче... Идем. Идем последњи пут!
Ако се не вратим... покушај да учиниш бар једно добро дело за покој душе последњег гусара.

Табла 9

20. — План миниране пећине 237
21. — Разминирати овим редом!

Табла 10

22. — Бурме; Дукати! бр. 14; 7; 5; бр. 12.

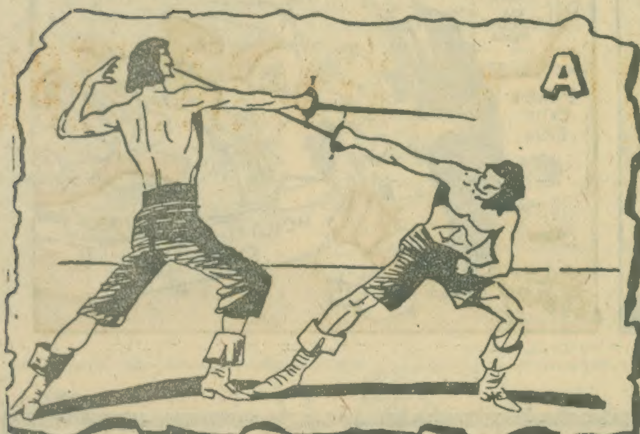
Табла 11

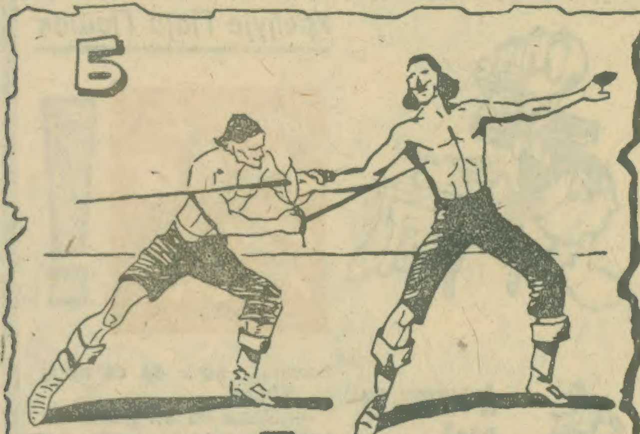
23. — Пажња, Пажња, ! Јавите одмах граничарској караули: патролу овамо ! 3 шпијуна на обали ! Пажња Пажња ...
24. — Морзеов телеграфски код

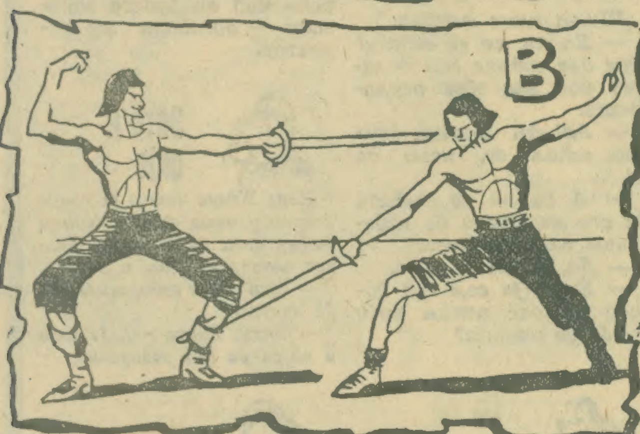
Табла 12

25. — Упомоћ
26. — Азбуком ручне семафорске сигнализације
27. — Држите се, ево нас
28. — Међународни код № 1 Бодо
29. — Официр на броду је поручник корвете.

КО СУ БИЛИ ГУСАРИ

ТАЈНИ УДАРАЦ

Ко није читао у неком од авантуристичких романа о тобожњим тајним ударцима мачем, о којима су, и то само под заклетвом, причали пирати, авантуристи и убојице један другоме?

У ствари „тајни ударац" није ни постојао. Вештина борења мачем није познавала специјални и непогрешиви ударац. У питању су били само притворни и лукави људи који су кршили правила части и витештва у мачевању. Такав је био и ударац „пасата" — кад мачевалац левом руком ухвати противникову руку и тако је одгурне (сл. Б). Ударац „врхом у лице" био је правилнији (сл. А) а постизао се кад се зглоб на руци изненада окрене.

Ударац „жарнак" или мучки ударац добио је име по човеку који га је први извео. Он је био Француз а живео је у XVI веку. Тајна је у брзини — противник се напада наглим ударцем оштрице мача у лист на нози да би се осакатио или ранио и тако онемогућио да се у борби ослања на ноге(В).

ЛАЂА У ПЛАМЕНУ

Богатство Маракаиба обновљено је после сваке пљачке из области која је окружавала мали град. Таква чињеница могла је само да ободри Морганову лакомост. Гусар је покушао да предузме поход 1669. године. Пошао је с Јамајке са 15 бродова мале тонаже, продро у лагуну Маракаиба и опљачкао град. Али шпанска флота којом је командовао адмирал Дел Кампо, блокирала је пролаз ка морској пучини. Морган није хтео да призна да је потучен. Заповедио је својим људима да испразне дно једног од њихових малих бродова и напуне га бурадима смоле и сувог дрвета. Затим је поставио по ивици брода фигуре од дрвета да би изгледало као да је брод пун посаде. Пустио га је да плови испред осталих бродова уз помоћ свега неколико људи. Брод је упутио право ка броду шпанског адмирала. Ево шта је Дел Кампо касније причао о овом догађају: „Првога маја стражари ме обавестише да су пирати дигли сидро. Ускоро нас нападоше као демони. Испред њихове ескадре налазио се један брод за који убрзо сазнадосмо да је лађа натоварена горућим материјалом и оловним прахом. И поред погодака из мојих топова овај брод се ускоро приближи и експлодира претворивши се у огроман ватрени стуб. Сви наши напори да се удаљимо пропали су. Морали смо да се спасавамо спуштајући чамце у море док је предњи крај лађе већ горео. Друга лађа је побегла а трећу, наоружану са 30 топова, заробио је сам Морган..."

Тако је Морган могао да се отисне на пучину и врати на Јамајку.

МОЖЕМО ЛИ ВЕРОВАТИ НОСУ?

СМАТРА се да је човеково чуло мириса слабије развијено него код осталих живих бића. Ту се увек као пример наводи пас, који у погледу њуха далеко надмашује човека. Исто тако човек заостаје, на пример, у погледу оштрине вида за многим животињама, рецимо, за птицама из породице соколова.

Чула код човека су ипак складно развијена и одговарају његовом начину живота. Има много доказа да је наш нос врло осетљив. Ево само једног примера. Карактеристичан мирис мошуса, који луче жлезде неких животиња (мошусно говече, бизамски пацов и друге) човек осети у литру воде који садржи само пола хиљадитог дела грама те материје. Мошус је необична материја. Иако се много употребљава у производњи парфема, он у ствари не мирише него смрди. Тај његов мирис или смрад како хоћете, толико је јак да ловци који ваде жлезде са мошусом из убијене животиње, морају да вежу нос и уста да их не би оша-

мутио. Чист мошус има тако продоран мирис да би била довољна једна кашичица па да две милијарде људи на свету добије сваки по бочицу парфема. Јако разређен мошус делује као парфем.

Као што се види чуло мириса код човека није тако слабо развијено. У ствари нос човека није савршен, он често може и да превари. О томе има много примера. Можете и сами извршити један опит. Узмите неколико сасвим једнаких бочица тамне боје тако да се не види шта је у њима, па ставите у сваку од њих по једну мирисну материју. Рецимо: у једну мало колоњске воде, у другу мало кафе, у трећу бели лук, у четврту мирис љубичице, у пету јоргована, у шесту сипајте обичну воду и тако даље. Вежите очи својим пријатељима и дајте им да помиришу једну бочицу за другом и да кажу какав је мирис у којој. Забележите шта је ко казао, па ћете видети колико је нос несигуран погађач. Зачудићете се и ви и ваши другови. Наћи ће се чак и такав који ће казати да бели лук мирише као љубичица, други ће заменити мирис колоњске воде са мирисом кафе и тако даље. Једном речи, у оцени мириса настаће права збрка.

Ево још једног опита који професори често врше са својим ђацима у школској лабораторији. У просторији се налази већи број ђака. Очи им нису везане и они лепо виде шта ви радите. Узмите једну бочицу, најбоље апотекарску тамне боје, која је напуњена непознатом течношћу. Реците им да хоћете да утврдите којом ће се брзином ширити мирис из бочице. Зато нека свако дигне руку кад мирис стигне до њега и када га осети. Извадите запушач, дигните бочицу увис и кажите: „Сада!".

Мирис ће осетити прво они најближи, а затим ће се ширити по целој дворани. Забележите на парчету хартије тачно којом брзином се мирис ширио и колико је требало да се прошири по целој просторији. Када сте то утврдили, поставите питање о каквом се мирису ради. Ту ће бити свакојаких одговора, нагађања, избиће и свађа. На крају им откријте тајну: никаквог мириса у бочици није ни било, у њој се налазила обична вода. Према томе, ту је сугестија одиграла велику улогу, што опет значи да и она има свој удео у функционисању чула мириса.

Из свега што смо испричали јасно се види да није ни лак ни једноставан одговор колико можемо веровати свом носу. Сигурно је једно да се у њега не можемо потпуно поуздати, јер ту играју извесну улогу и други фактори од којих још многи нису познати. Научници су, на пример, утврдили да код чула мириса одређену улогу има и вид. Познато је, на пример, да многим пушачима не прија цигарета ако је пуше у мраку па не виде дим. Или да ни најбољи љубитељи вина или „дегустатор" у мраку не може да одреди арому, укус вина и остале његове особине, а често не може чак ни да препозна врсту вина. По свему изгледа да је код њуха потребно заједничко деловање више чула.

РАТ АЈКУЛАМА

Риболовац Скот Слотер наоружан подводном пушком објавио је рат ајкулама и до сада убио преко 150 тих грабљивих риба. У данашњем броју доносимо неколико његових узбудљивих доживљаја под водом.

АЈКУЛЕ су неоспорни краљеви подводних џунгли — каже Слотер — и оне су „свесне“ тога. Управо због тога ја сам им објавио рат. Волим да их изазивам, да их присиљавам на одбрану, да их надмудрим и да их потучем. Другим речима, желим да им покажем да постоји неко ко их се не плаши и ко је јачи од њих.

Рат с ајкулама започео сам 1957. године када сам имао двадесет година, неколико месеци после мог првог сусрета са ајкулом. Омиљено ловиште ми је било на обали Флориде где се срећу и читава јата риба и за дан се лако напуни чамац. Али, то је могуће само ако у близини нема ајкула што се ретко кад дешава. Ајкуле су ту тако безобзирне да чекају да прободете рибу а оне онда јуришају на ваш лов. Сви покушаји да их отерате остају узалудни оне се увек враћају и стално су око вас.

Нисам смео да се упуштам у борбу копљем и ножем и зато сам се побринуо за ново оружје. Један мој пријатељ направио је подводну пушку која се састојала од цеви калибра 45 милиметара. Пушка је избацивала оловни метак који није сам по себи толико шкодио рибама колико удар и тасови који су продирали у рану. Тако наоружан кренуо сам у „крсташки рат“ против ајкула. Кад ловим рибе обично остављам пушку у чамцу и узимам копље.

Првог дана кад сам понео пушку уловио сам једну велику рибу и управо када сам хтео да је убацим у чамац појавила се црвенорепа ајкула и отела ми рибу из руку. Али, то јој није било доста. Као да је желела још више да ме провоцира поново се појавила на површини кружећи око чамца. Шчепао сам пушку у десну руку а левом сам ставио повећу рибу на копље и скочио у воду. Црвенорепа ајкула је одмах јурнула на плен. Дочекао сам је спреман: циљао сам усред главе, између очију. Чуо сам потмулу експлозију. Ајкула је нагло застала, укочила се и почела полако да тоне. Био сам поносан на мој трофеј, али требало је још много да учим.

Дуел који замало нисам изгубио

После првог успеха ишао сам готово сваке недеље у лов на ајкуле. Ускоро сам имао већ прилично искуство и могао сам да израдим свој сопствени систем који је функционисао врло ефикасно. Неколико убијених риба које су служиле као мамац везивао сам за конопац који је вукао чамац. И — ајкуле нису оклевале. Мени је то одговарало јер сам могао увек да се поставим у најзгоднији положај за борбу.

Тако сам убио седам или осам ајкула, а онда сам налетео на једно чудовиште које замало једним залогајем није прекинуло и моју каријеру и рат са ајкулама.

Било је то у касну јесен 1957. године, близу обала Флориде. У лов сам пошао са једним пријатељем. Дубина мора на том месту износила је око 15 метара. Вода је била бистра тако да је видљивост била добра. Успели смо да убијемо неколико већих риба за мамац, али нам је једна пала на дно. Оставио сам копље у чамцу и заронио да извадим рибу. Био сам на пола пута када сам приметио да ми се са стране приближава огромна бела ајкула.

Није обраћала пажњу на мене. Хитала је ка нашем мамцу и у једном залогају скинула све рибе са конопца. За то време ја сам успео да се попнем у чамац и узмем пушку. Поново сам заронио. Ајкула није журила да се удаљи од чамца тако да сам могао мирно да јој се приближим и опалим у главу. Али управо кад сам окинуо, она је нагло окренула главу тако да ју је метак погодио у десно око.

Почела је избезумљена да се врти укруг ударајући страховито репом. Једва сам успео да се удаљим. Изгледа да је била озбиљно рањена јер је почела да тоне све ниже и ниже. Искористио сам то и допливао до чамца да напуним пушку. Отиснуо сам се поново у дубину да довршим чудовиште пре но што се поврати. Али, ајкула се опоравила много брже него што сам се надао и већ је пливала ка мени. Покушао сам да искористим то што није видела на једно око и да јој се приближим с десне стране, али се она није дала преварити. Наглим трзајем се окренула. Указале су се њене огромне чељусти. Изгледале су ми као провалија. Прикупио сам сву снагу и опалио. Иако нисам био у ситуацији да нишаним ипак, изгледа, да сам добро погодио јер она учини јак трзај и поче да тоне.

Кад сам мало дошао к себи кренуо сам са пријатељем да се уверимо је ли чудовиште стварно мртво. Боли смо је копљем али она није мрдала. Успели смо да је подигнемо до чамца и везали је за њега. Наш чамац је био дуг шест метара а ајкула је била дужа за читава два метра. По нашој оцени тежила је око 1500 килограма.

Следећег дана наишао сам на једну врсту ајкула које се сматрају мање опасним и које никад не нападају човека. Пришао сам јој сасвим близу и мирно нанишанио у главу. Али, пушка је затајила и ајкула је побегла. Мада се тај догађај завршио срећно био сам страшно узбуђен. Сећајући се јучерашњег догађаја помислио сам шта би било да је случајно јуче пушка слагала као што је учинила тог дана. Због тога сам почео да тражим неко сигурније оружје. Најзад сам успео да га направим заједно са неким стручњацима. Нова пушка никад ме није преварила.

Чудо ме спасава

Пре две године имао сам ретко узбудљив и успешан дан када сам за једно поподне убио равно двадесет ајкула. А ево како се то десило.

Тога дана отишао сам у лов са два пријатеља. Некако око подне успео сам да убијем једну ајкулу-тигра и привезао је за чамац као мамац. Убрзо су ајкуле свих врста почеле да стижу привучене мирисом свога непријатеља, јер ајкулу-тигра остале ајкуле не трпе. Број ајкула се брзо повећавао. После сат-два све је врвело од њих. То је била изванредна прилика за мене и моје пријатеље. Док сам ја ронио и тако успео да убијем двадесет ајкула моји пријатељи су копљима из чамца убили још десет. У почетку ајкуле нису обраћале пажњу на оне убијене али када су многе рањене почеле да крваре онда је настала страховита борба здравих за плен. Ускоро је околно море било претворено у страшно поприште где се више није знало ко кога напада. Ми смо једва успели да уклонимо чамац из те страшне гужве и поред богатог лова вратили се без иједне рибе.

Неколико недеља после овог покоља, отишао сам са једним другом на исто место. Почели смо да ловимо рибу. Било је већ касно поподне. Сунце је залазило и видљивост у води смањивала се. Читавог дана био сам узнемирен. Ронио сам више од петнаест пута али ниједном нисам ништа убио. Када сам последњи пут решио да зароним поред копља узео сам и пушку.

Одједном, кад сам се најмање надао, појавила се глава џиновске беле ајкуле. Пошто ми је пресекла пут ка површини воде то сам хтео не хтео морао да прихватим борбу. Прикупио сам и последњи атом снаге и успео да опалим пушку у горњу вилицу отворене чељусти. То је био више неки аутоматски покрет. Ајкула се затресе, застаде и поче полако да тоне отворених чељусти.

Полуошамућен једва сам се довукао до чамца. Пошто сам се мало одморио и повратио нисам могао да одолим искушењу а да не зароним поново и видим шта је с ајкулом од које сам се спасао ни сам не знајући како. Била је мртва.

На крају хтео бих да кажем неколико речи о себи. Ја сам обичан човек као и други само што уживам у овој мало необичној врсти спорта. Пливам одлично и могу да останем у води данима. То није чудо јер сам одрастао у близини воде. Служио сам војску у јединици људи-жаба и лекари су били изненађени капацитетом мојих плућа и издржљивости под водом. Док људи обично остају под водом без маске пола минута или минут, ја лако остајем и цела два минута. И још нешто: никад не идем у воду која није бистра да бих имао добар преглед око себе.

ЛОВ НА АЈКУЛЕ ИЗ ХЕЛИКОПТЕРА

ПОСЛЕ ВИШЕ ГОДИНА ЕКСПЕРИМЕНТИСАЊА АУСТРАЛИЈСКИ ЛЕКАР ВАТСОН КОНСТРУИСАО ЈЕ ОРУЖЈЕ СА ОТРОВНИМ ХАРПУНОМ ПОМОЋУ КОЈЕГ СЕ АЈКУЛЕ УБИЈАЈУ БРЗО И ЛАКО.

АЈКУЛА погођена отровним харпуном др Ватсона угине за мање од осам минута. То је резултат вишегодишњих експеримената које је вршила аустралијска морнарица у циљу проналажења ефикасног оружја против најопаснијих становника Тихог океана — ајкула.

Статистике др Ватсона речито говоре о томе какву напаст представљају ајкуле на аустралијским плажама. После рата оне су извршиле 290 напада на купаче. У тим нападима 90 људи изгубило је живот а остали су лакше или теже повређени. Само на сиднејској плажи ајкуле прогутају два до три купача годишње.

У чему је тајна агресивности тихоокеанских ајкула? Зашто се оне сматрају много опаснијим од ајкула у другим морима? Изгледа да је њихова крвожедност последица тога што је више стотина хиљада људи у току прошлог рата оставило своје животе у дубинама овог океана. Ајкуле су се навикле на људско месо и постале изузетно агресивне чим угледају човека.

Досад су употребљена многобројна средства у борби против ајкула. Подизане су електричне бране у мору, употребљавана хемијска средства на бази ацетата бакра, коришћени алармни системи да би се ајкуле заплашиле. Млади људи су против ајкула ишли само са пушком за подводни риболов и убијали по три четири немани дневно.

Међутим, доктор Ватсон који је и сам изврстан пливач, тражио је неко ефикасније средство. Знао је да је ајкула скоро слепа и да се оријентише захваљујући једном свом чулу које је налик на чуло мириса. Да би испитао на ком месту је ајкула најосетљивија он је имао смелости да јој се приближи на свега неколико метара. Утврдио је да је код ајкуле осетљив само кичмени предео, али је он добро заштићен. Откривен је једино предео иза главе, у висини очију.

Ватсон је прво предложио да се људи за борбу против ајкула заштите кавезима од жице у којима би се спустили у море. Међутим, на овај начин је само привучен већи број ајкула. Најзад се др Ватсон сетио отрова. Незгода је само у томе што је да би се отровала животиња која има хладну крв потребан много јачи отров него што је отров за топлокрвну животињу. Ватсон је ипак био упоран. У своје експедиције које је организовао у друштву фотографа Рона Тајлора и наставника Роулинга одлазио је увек са корпом у којој је било двадесетак бочица с најјачим отровима. Испитани су готово сви класични отрови, али резултата није било. Најзад, једног дана крајем 1961. године, Ватсон је помоћу свог хавајског харпуна који је зарио у бок ајкуле убио звер дугу преко четири метра. Ајкула се неколико пута снажно закопрцала а затим се умирила.

Ватсон је, радостан због успеха, изронио на површину да би идентификовао отров. Али морска вода је покварила хартије на бочицама и он није могао да утврди који је од отрова усмртио ајкулу. Било му је потребно још пет месеци експериментисања док није исправио последицу ове несмотрености. Ајкулу убија доза од седам милиграма нитрата стрихнина. Отров се ставља у шупљину стреле коју су конструисали Тејлор и Роулинг, а стрела се може ставити у обичну пушку за подводни риболов.

Ватсон је приказао своје оружје пред новинарима и представницима генералштаба аустралијске ратне морнарице када је недалеко од Балтимора сигнализирана појава једног великог стада ајкула. Рој хеликоптера на небу и флотила бродова на мору искупили су се да присуствују узбудљивом двобоју људи наоружаних отровним стрелама и ајкула. Роулинг, Тејлор и Ватсон заронили су у исто време. Видели су их како се испод воде приближују ајкулама на дубини од осам до девет метара. Само 30 секунди касније три смртно рањене звери тонуле су према морском дну. За свега неколико минута убијено је 40 ајкула! Демонстрација је успела изнад сваког очекивања.

У току следећих месеци најбољи аустралијски подводни риболовци наоружани пушкама с отровним харпунима упућени су у обалски појас око аустралијских плажа. Њима су се придружили и ловци на бисере које ајкуле нарочито опасно угрожавају. За неколико месеци убијено је преко хиљаду ајкула. Ајкуле су отада почеле да избегавају аустралијске обале тако да у току прошле године на плажама Аустралије није забележен ниједан случај напада ајкуле на купаче.

ПРЕРИЈА

ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА

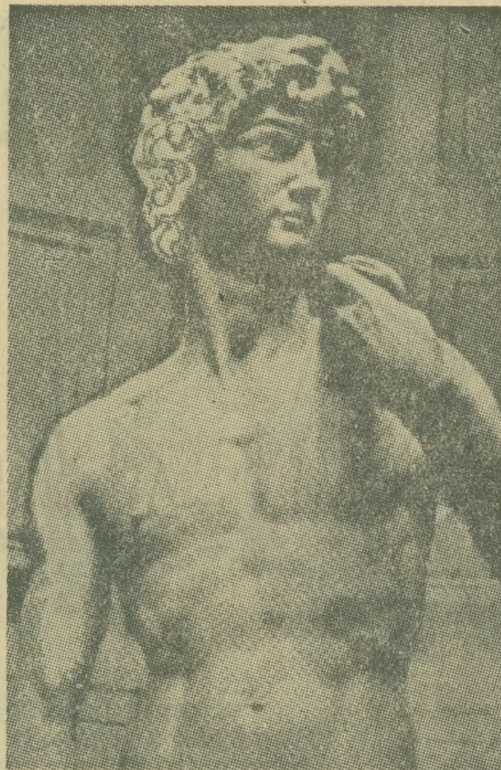

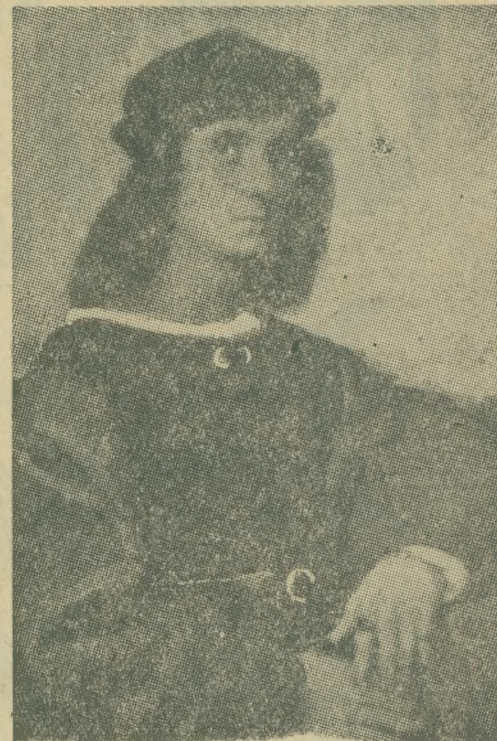

ФИРЕНЦА И ЊЕНА БЛАГА

Бесмртни „Давид" од Микелањђела, у галерији Академије

Анђело Дони, портрет од Рафаела, једно од ремек-дела у палати Пити.

Детаљ „Богородице" од Ђота, једног од најстаријих и највећих уметника Фиренце, у галерији Уфичи.

НИЈЕДАН град у историји човечанства — изузев, можда, Атине у античкој Грчкој — није као Фиренца сакупио на тако малом простору толико велик број ремек-дела. Лежи на обалама реке Арно, у крају Тоскане богатом маслињацима и виноградима од чијег се грожђа праве позната вина. У близини нема ниједног морског пристаништа што би могло да објасни овај необичан процват културе.

Неки мисле да објашњење за то треба тражити у карактеру њеног становништва, њиховој љубави за родни град. Уопште Фирентинци су познати као умни људи, њихов дух је брз и заједљив. Говоре најчистијим италијанским језиком на читавом полуострву.

Овај град је дао велики број песника, сликара, вајара, научника, инжењера и архитеката. Каже се да без Фиренце не би било ни ренесансе. И данас се у музејима града, посебно у галеријама Уфичи и палати Пити могу видети највећа дела италијанске ренесансе. Ту су „Пролеће" и „Рађање Венере" Ботичелија, слике фра Филипо Липија, Рафаела као и многих других познатих уметника оног времена.

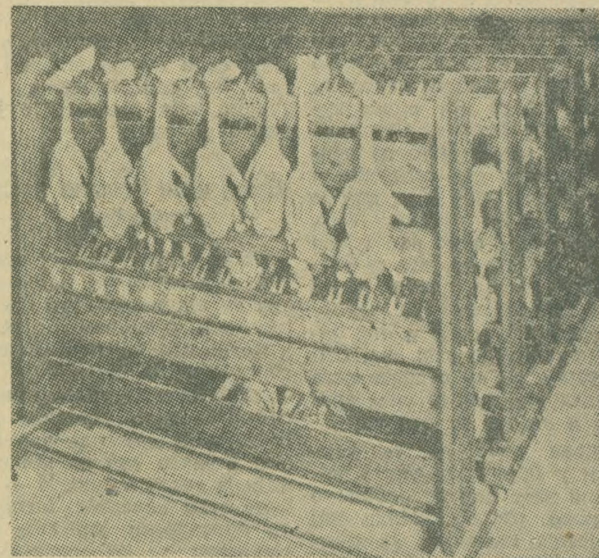
Папа Бонифацио VIII није много претерао кад је Фиренцу назвао „петим елементом" (земља, ваздух, вода, ватра... и Фиренца!) Ниједан други град није сачувао толико успомена на велике људе. Овде је живео Данте, велики песник средњег века и Бокачо, познат за живота као велики ерудита и начитан човек, један од ретких који је могао да тумачи и коментарише Дантеову „Божанствену комедију". Петрарка, други велики класични песник, такође је пореклом из Фиренце. Међу бесмртним Фирентинцима наведимо и сликаре Ђотоа и Донатела, претече ренесансе. Даље, само у цркви Санта Кроче налазе се заједно гроб Микелањђела, вајара, сликара, архитекте и песника, Галилеја, и Макиавелија.

Фирентинац је био и Леонардо да Винчи, сликар, вајар, архитект, инжењер, научник, музичар, проналазач, математичар, картограф, несумњиво најуниверзалнији геније који је икада постојао. Његова „Ђоконда" најпознатији је портрет на читавом свету.

На Пиаци де ла Сињорија може се видети кип Јудите, дело Донатела, која држи мач којим је одрубила главу Холоферну. Ту је и Давид у белом мермеру, познато дело Микеланђела.

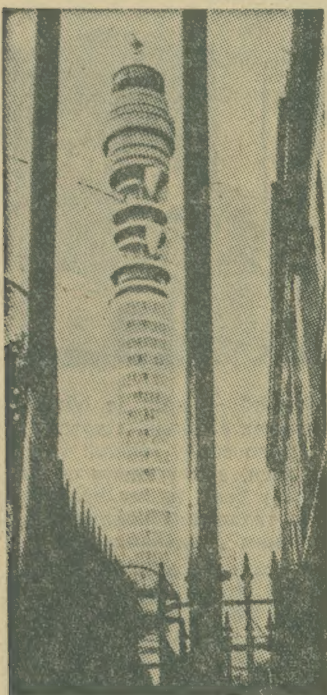
Град, са предграђима има око 400.000 становника. Његових осам масивних капија увек су отворене. Фирентинци гаје велику љубав према свом граду. Године 1944. када су се Немци повлачили, дигли су у ваздух све мостове на реци Арно, изузев Старог моста. После рата сви су мостови обновљени. Мост Свете Тројице је сграђен онакав какав је био 1569. године кад је и завршен. Било је потребно пуних 11 година да се из реке извуку делови и ставе на старо место. Једино није пронађена глава „Пролећа". Радници су је нашли тек 1961. године. Месецима је она била изложена у градској општини. Годину дана доцније стављена је на своје место.

ЗА ТОНУ ОЧИШЋЕНИХ ГУСАКА — 137 ТОНА КУКУРУЗА

Чехословачки живинари и стручњаци знали су да квалитетно гушчије месо има добру прођу на иностраном тржишту. За једну тону очишћеног гушчијег меса, рачунајући у то и врло тражену гушчију џигерицу, живинари ће моћи да добију 137 тона кукуруза у зрну из увоза, што је довољно за тов 6.227 гусака, које ће дати 18.681 кг меса...

Социјалистички сектор сада склапа уговоре са индивидуалним произвођачима којима даје увозни кукуруз, а индивидуални произвођачи обавезују се да испоруче одређену количину гушчијег меса. Било је потребно само наћи економску рачуницу за обе уговорне стране. И број гусака је повећан задњих година за једну петину! Пример за поуку нашим живинарима.

»ВАВИЛОНСКА КУЛА« ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА

Нова лондонска пошта округлог облика и висока 204 метра највиша је зграда у Лондону. Телефонска централа у њој опремљена је тако да може једновремено да да 150.000 телефонских веза са свим крајевима света.

Ова „Вавилонска кула“ 20. века има ресторан на висини од 170 метара одакле се гостима пружа диван поглед на околину.

КОМЕНТАР ИЗ ВИСИНЕ

Овај „храбри освајач висина“ зове се Жак Мартен. Он је репортер радио-станице у Луксембургу. Његова најновија идеја: једна телевизијска емисија из Луксембурга коментарисана на овај начин. Коментарисао је вести о алпинизму.

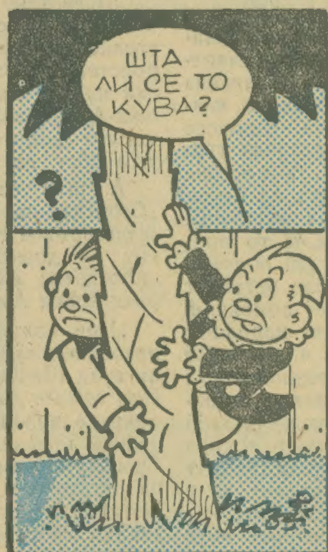
ДЕКОРАТИВАН ВОДОСКОК

Двориште једне нове банке у Диселдорфу покривено је стаклом. У тринаест пластичних стубова вода стално кружи: иде горе и слива се одозго надоле. Овај декоративни водоскок' привлачи велики број посетилаца.

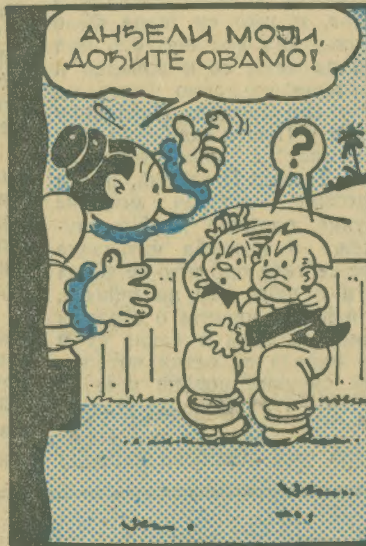

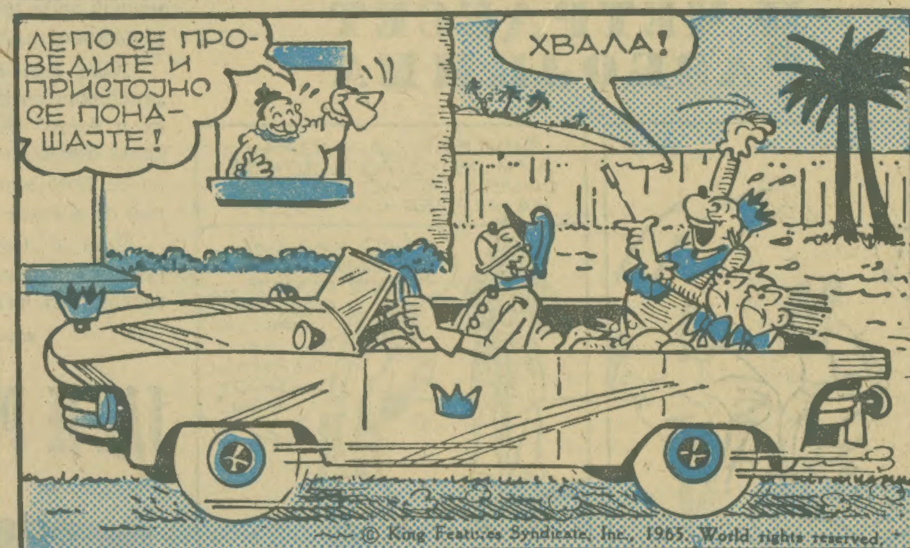

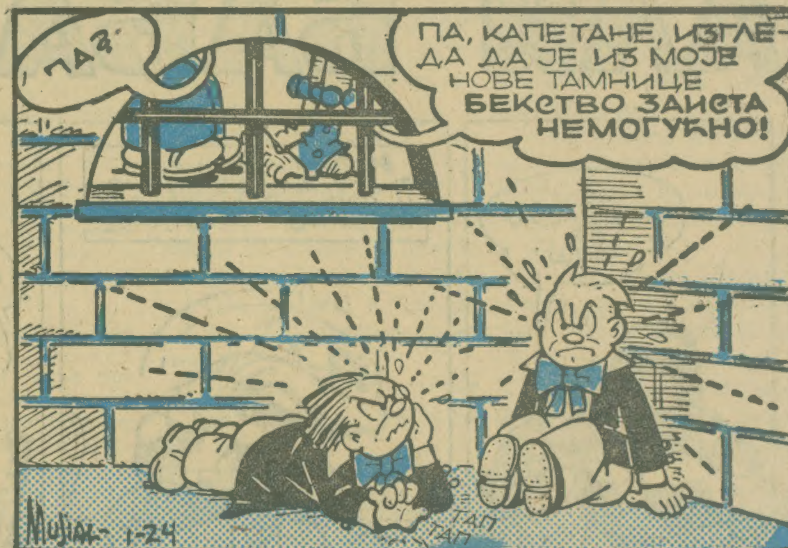

ПРОСЕЧНИ ОТКУЦАЈИ СРЦА

По мишљењу неких стручњака наведене животиње имају следећи просечан број откуцаја срца у једном минуту:

кит	—	16
слон	—	35
коњ	—	44
тигар	—	64
овца	—	75
пас	—	110
зец	—	205
хрчак	—	450
миш	—	600
колибри	—	700

ВЕЖБЕ НА ФАСАДИ

Француски пантомимичар Марсел Марсо недавно се попео на истурени део фасаде Аделфи позоришта у Лондону и тамо изводио гимнастичке вежбе. На благајни, која се налазила један спрат ниже, све улазнице су распродате.

НАША ПРВА ГЕОГРАФСКА ЧИТАНКА

ЈОАКИМ ВУЈИЋ, познат иначе у нашој културној историји као „отац српског позоришта" — био је и један од првих српских географа, писац обимног дела које носи старински назив „Новјејше земље, описаније цјелога свјета" (1825). Уз ову књигу приложена је једна карта света (планиглоб). Ова Вујићева географска књига, у ствари, је врло сух преглед континената и земаља са статистичким „примјечанијама" (запажањима), с нешто података из физичке географије. Од југословенских земаља највише су обрађене тадашња кнежевина Србија и Војводина док о Босни и Херцеговини, Хрватској има врло мало података, а Црна Гора није ни поменута.

У карловачкој гимназији, највишем тадашњем училишту у српском народу, географији је посвећено прилично пажње. Према наставном плану из 1796. године ђаци Карловачке гимназије почели су с учењем географије упознајући најпре Срем и Словенију, да би током шест година, јер је тада било само шест гимназијских разреда, обухватили „цео свет с Полинезијом" и завршили физичком и математичком географијом. У српским школама у XVIII веку географија, као ни историја, нису постојале као посебан предмет. Оне су улазиле као саставни део граматике и реторике те су својом тематиком послужиле за писмене и бесदничке саставе.

Јован Рајић, иначе чувени историчар, саставио је још 1762. године један уџбеник земљописа за карловачке „општенародне школе", али је тај остао у рукопису. И Павле Кенђелац, писац великог „Природописа" (јестестословија) припремао се да пише географију, али је због наполеонских ратова од тог одустао „док се не буде знало шта је чије".

Интересовање за географска знања у тадашњем српском друштву постајало је све веће. Оно је у првом реду потицало из радозналости „како се живи у далеком свету и каквих све тамо људи има, и колико су велика туђа царства, и њини обичаји, и зверови, и растиња, и што су једне феле људи овакви те нису као код нас, већ има и црних и белих, па каже се и црвених и жутих". Овде је наведено само једно од питања које је упућено Теодору Павловићу када је 1835. године у Пешти покренуо свој „Сербски народни лист" с напоменом да „излази седмично". Теодор Павловић, поред Димитрија Давидовића, оснивач модерне српске журналистике, одлично је био упућен у расположења и потребе читалачке публике. „Што нас се тиче оно што се збива у нашим селима и о чему нам ви пишете, то ми све знамо, већ нам пишите о страним царствима, земљама далеким и каква су у њима збитија" — писали су ретки читаоци уредницима првих српских новина које су у два наврата од 1791—1794 излазиле у „царском граду Бечу".

Теодор Павловић свој „Сербски народни лист" уређивао је према укусу мале српске читалачке публике и одиста јој је пружао обиље врло занимљивих чланака, готово сензација, из свих области науке. Популарисао је ботанику и зоологију, техничке проналаске свог времена, и уводио читаоце у далеке чудесне земље „на крају света". Из „Народног листа" они су могли да дознају све што је било најзанимљивије „о Индији, Колумбији, Бразилији, Татарији, Гијани, о Сибиру" о „Американским слободним државама", о Египту, о афричким пустињама итд. Једна широка, занимљива и савремена географија у оно време обрађивана је у низу занимљивих и илустрованих чланака. Приказане су готово све европске земље и велики број њихових главних градова. Поред тога посвећивана је посебна пажња нашим земљама. Први пут се путем „Сербског народног листа" наша читалачка публика упознаје с Далмацијом, и то прилично опширно и врло озбиљно, јер је аутор тог чланка био Далматинац и врло истакнут културни и јавни радник у својој домовини. Тако је географија у „Сербском народном листу" добила истакнуто место, а по својој ширини и занимљивости, по разноликости вешто одабраних тема — постала и најрадије читано штиво у овом нашем листу који је излазио готово пуних дванаест година (1835—1847). У „Сербском листу" објављују се и први наши путописи, а поред тога и први дописи из далеких ваневропских земаља. Теодор Павловић организовао је и врло добру дописничку службу. Као спретан уредник он ју је и сам лично неговао, а уз помоћ неколицине младих Срба, пештанских студената, све више проширивао. У његовом листу окушао се као новинар-почетник и Јаков Игњатовић, касније прослављени српски романописац.

Свакако да је читаоце овог листа узбудило „писмо једног Серблина из Северне Америке, објављено 1838. у једном његовом броју. И данас је занимљиво то иначе у нашој штампи прво објављено писмо једног нашег човека који се отиснуо у далеки свет и датирао га је из „Неви Јорка, 24. фебруара 1838." Из писма се види да је овај наш човек већ раније био у преписци с уредником „Народног листа". Ја ћу гледати да вам сваком приликом пишем, каже он, и колико тачније вас о овој части (делу) света известим. Могао бих то сваки осам дана чинити, али би врло скупо стало". Далеки „сербски кореспондент" — који је обишао већи део „Американских слободних држава", а за себе каже: „много сам у музики успео и верло ако не у каси, али у глави оботатио се" — изнео је у свом писму врло занимљиве податке о тадашњим приликама у Сједињеним Америчким Државама.

„Исто тако има опет две партаје (странке) што се слободе Црних тиче: северне стране државе немају робља, пак су против ропства, а јужнима је то цело богатство пак нећеду да га се одрекну". Наш „Серблин-Американац" предсказује да ће једном морати доћи до сукоба између севера и југа због тог питања.

А што се тиче Индијанаца, читаоци „Сербског народног листа" су давно пре најезде романа Карла Маја, Зејна Греја и других — дознали за битне карактеристике „Aboriginal Americans" (Индијанаца, староседелаца Америке).

„Пре кратког времена имали смо овде неколико хиљада Индијанаца који су у главни град (Вашингтон) путујући овуд прошли. Они сасвим дивји изгледају, на горњем телу никакве хаљине не носе, а покривају се с једним вуненим покровцем и живе од лова. Ови људи немају браде, језик им је налик на цигански (!) а многи скитајући се хорде (јата) исто су као код нас Цигани. Лице им је сасвим офарбано модром, црвеном или другом бојом; нос и уши пробушене, и у носу носе од туча, а гдикоји и од сребра карику. Иначе су врло јаки и доброг састава, људи наравним (природним) талентом обдарени. Никад неће човек увидети у Индијанца удивљенија, као да им ништа ново није; што год виде, ваљда их национална гордост учи тајити што би хтели показати. И имена су им особита, на пример: Северни Курјак, Син Ноћи, Северна Звезда, — и тако многа друга имена која се на небесне ствари, на елементе или животиње односе. Врло су опрезни и шкрти у разговору, нит може човек искушавати (испитати) колико су јаки и како живе... Срца су поштена и потиха, осетљиви, каквих није лако ни међу изображеним (цивилизованим) људима наћи..."

Зар се у овом кратком опису не назиру далеки ликови Винетуа и других индијанских јунака из дела Карла Маја, који их никада није видео, јер никада није ни био у њиховој земљи...

„Ово вам све шаљем, каже на крају „американски кореспондент", да би у „Сербском листу" наши људи заистински научили праве земљеописаније далеких држава и како се тамо живи, и какви све људи у њима има, и њихове обичаје, и све..."

Тако је „Сербски народни лист" Теодора Павловића одиста постао лепа и занимљива географска читанка, прва у нас.

ДОЈАДИЛО МУ

Енрико Карузо беснео би када би видео да нека његова партнерка жели нарочито да се истакне. Једном је наступао са сопранистkињом која је волела театралне позе. Када би певала неки висок тон грчевито би стегла руке, а када би завршила ефектно би раширила руке. Једне вечери Карузу је прекипело. Усред једне арије ставио јој је јаје у лабаво склопљене руке. Уметница која је била концентрисана на своје певање није ништа приметила и следећег момента стегла је руку. Јаје је почело да цури на под. Певачица је ужаснуто погледала своје руке. Више није долазило у обзир да их рашири. Брзо је отпевала арију до краја и побегла са позорнице. Отада, бар кад је наступала са Карузом, није смела да се измотава.

АЛИ БАБА И ЧЕТРДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

ГДЕ ЈЕ РИБАРЕВА ЖЕНА?

ОКРЕНИ СЛИКУ

Ђ. ЛОБАЧЕВ

ТАЈАНСТВЕНА ПЕЋИНА

ПИТАЊА:

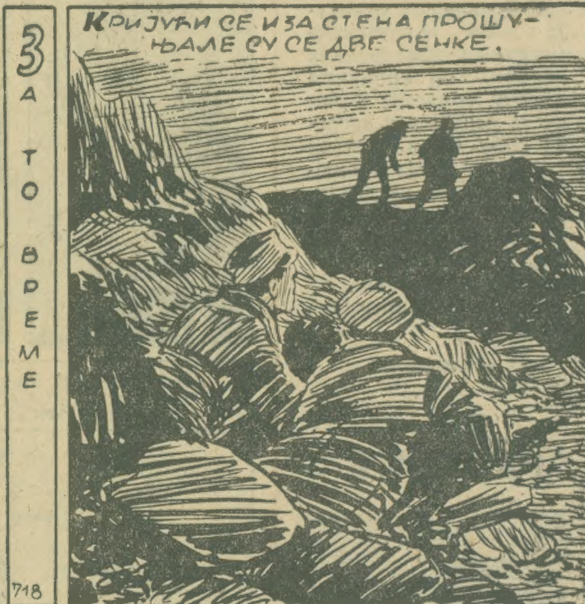
13. Како су се Мира и Драган сетили где треба копати?
14. Шта пише на каменом поклопцу?

»ТЕЛЕВИЗИЈСКИ ЛЕКОВИ«

Последњих година фармацеутска индустрија у САД пустила је у продају преко стотину такозваних „телевизијских лекова". Реклама или програм — тек због телевизије у САД порасла је потрошња лекова за умирење. После дневног замора мушкарци највише гутају пилуле „за одржавање будности", а жене таблете за успављивање, јер после узбудљивих вестерна, језивих и криминалних филмова не могу ока да склопе. Зло је утолико веће што и млади претерују са „телевизијским лековима" можда чак у већој мери него старији.

ТАЈНА У ШАХОВСКОМ КОВЕРТУ

АКО СЕ партија после истека времена одређеног за игру, које обично износи четири или пет часова, не заврши — играч који је на потезу дужан је да свој следећи потез стави у коверат. Он то чини пошто судија ударцем о гонг или на други начин саопшти да је дошло време за прекид игре. Тај играч је дужан да потпуном шаховском нотацијом забележи свој потез у формулар, да стави и противников формулар у коверат, да га затвори и затим заустави часовник. Коверат, који се разликује од оног који се налази у поштанском промету, предаје се судији. На њему се налазе записана имена играча, позиција у тренутку прекида партије, време које је утрошио сваки од играча, име играча који је записао потез и његов број.

Али и поред тако детаљног регулисања начина стављања потеза у коверат, што шахисти зову и „ковертирање потеза", дешавају се одступања која могу да доведу до пораза. Ни изненађења нису искључена за једну или обе стране, јер је често записани потез загонетка која се да тешко одгонетнути.

Да би се сачувала његова тајна, правила налажу судији да обезбеди неповредивост коверта. Томе свој прилог дају и играчи који на основу уобичајене праксе стављају своје потписе на његову полеђину. У мечу за светско првенство 1951. године Ботвиник је изашао са оригиналним предлогом: тражио је да се тајни потез записује у два коверта. Један коверат би имао да чува главни судија а други његов заменик. Предлагач је сматрао да је ово најбезбеднији начин чувања потеза, али се поставило питање шта ће бити ако су записана два различита хода фигурама. Постигнута је сагласност: тај играч губи партију контумацијом — без даље игре.

У практичној игри има доста изненађујућих примера како се играчи понашају приликом прекида партије. Анализирајући партију један искусни играч се уверио да му је позиција изгубљена, па није могао да одабере потез који би ушао у коверат. Онда се одлучио да писменим путем преда партију. Сутрадан „одиграним потезом" први је био изненађен судија, јер овакав начин предаје партије није у духу правила.

На једном турниру у Москви где су играли играчи прве категорије била је прекинута партија у реми позицији. Ипак она се завршила победом једног играча. Њему је противник предао партију без наставка, јер се у анализи „уверио" да је изгубљен. Пошто му је убележен пораз испоставило се да је приликом домаће анализе погрешно поставио фигуре и у тој позицији био стварно изгубљен! На Турниру мира у Загребу ремизирали су без настављања игре интернационални мајстори Хари Голомбек и Драгољуб Минић. Када је отворен коверат установљено је да је Голомбек записао тако лош потез да би у наставку претрпео пораз. То је само један од примера да је ризично склапати реми пре него што се види шта се скрива у шаховској коверти.

Када је Ефим Гелер био млад шаховски мајстор задао је доста муке судијама у прекинутој партији са Тајмановом. Судија је отворио коверат и констатовао да је Гелер записао за сваки случај два потеза. На његову срећу то је стварно био један потез записан потпуном и скраћеном нотацијом. Шаховска правила су му дозволила да игра наставак партије.

ТАКО ПИШЕ...

На табли у излогу једне велике робне куће у Спрингфилду (држава Тенеси) пише: Јавите нам ако намеравате да ступите у брак, очекујете дете, хоћете да се разведете или умрете — за сваку прилику опремићемо вас јевтино.

САТ У ДУГМЕТУ

У Јапану се израђују дугмад за одела од пластичне масе у која је уметнут мали сат од специјалног метала. Величина: пречник 8 милиметара, дебљина 2 милиметра.

НИШТА БЕЗ НАУКЕ...

У Совјетском Савезу све се више поред главних врста хранљивих материја употребљава низ хемијских и биолошких материја, које се у малим количинама додају сточној храни.

Сточној храни се додају поједине синтетичке аминокиселине тј. органске киселине које садрже амино-групу (NH_2), од којих се образују беланчевинаста тела. Тако се додају лизин, метионин и друге синтетичке аминокиселине.

Додавањем лизина стоци нарочито прасадима повећан је прираст стоке за 33,5 до 35%. Метионин је код живине не само утицао на отпорност пилића, већ је имао за последицу већу носивост кокошака и већи проценат оплођених јаја.

Силажи и другој сточној храни додаје се у малим количинама осока, чиме се утиче на већу сварљивост и боље искоришћавање сточне хране. Пивски квасац показао се као одличан додатак сточној храни, који утиче на боље развиће стоке. Код живине знатно се повећала носивост кокошију.

У све већој употреби су и разне врсте витамина, нарочито у храни за млада грла. Тако исто мале количине микроелемената (бакра, цинка, гвожђа, мангана, натријума и др.) у сточној храни дале су позитивне резултате у прираштају стоке. Иако у телу стоке има само неколико грама гвожђа, на пример, без њега је немогућ живот стоке.

ЗАНИМЉИВОСТИ СА СИМУЛТАНИХ УТАКМИЦА

Најмасовнији сусрети љубитеља шаховске игре са шаховским мајсторима одвијају се преко симултаних утакмица. Оне се одигравају широм Земљине кугле у свакој погодној прилици када се нађу на окупу шахисти. Сваки такав сусрет садржи по неку интересантност о којој се пише и прича.

СИМУЛТАНКА У РЕСТОРАНУ

У београдском ресторану који се налазио у Дечанској улици број 12 одржана је занимљива утакмица 10. децембра 1939. године. Његови абоненти, углавном чиновници, имали су за противника тадашњег најмлађег мајстора, шеснаестогодишњег Светозара Глигорића. Од 24 противника Глигорић је победио 13, са осморицом је ремизирао, док је у три партије претрпео пораз. За уложени труд добио је први хонорар у животу — 20 динара.

АТОМИСТИ ПРОТИВ ПРВАКИЊЕ СВЕТА

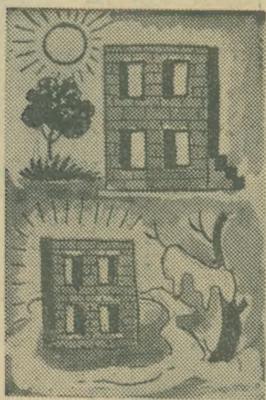
Пошто је завршен овогодишњи турнир у енглеском граду Хестингсу, првакиња света у шаху Нона Гаприндашвили посетила је Центар за атомска истраживања у Винфриту. Водећи научници и сарадници Центра — њих 25 на броју — појачани са још тројицом шахиста супротставили су се на 64 поља двадесет трогодишњој Нони. После шест часова игре могло је да се констатује да је она бољи мајстор у рачунању од већине атомиста: добила је 20 партија, 5 је ремизирала, а само 3 изгубила.

БОБИ ФИШЕР У ОУН

У згради Организације уједињених нација на Ист риверу у Њујорку постоји шаховски клуб. Његов гост је у јуну месецу ове године био и млади амерички велемајстор Роберт — Боби Фишер. Његови противници били су дипломате и експерти Организације уједињених нација — њих 30 на броју. Фишер је добио 27 партија, 2 је изгубио и 1 ремизирао. Симултанку је организовао ТАГ — произвођач игара за одрасле, па се играло на ТАГ-овим шаховским столовима типа „мандарин". И шаховске фигуре су биле у источњачком стилу типа „мандарин". Њихов необичан облик није збунио Бобија који је на свим таблама у првом потезу повукао потез е2—е4 и са пуно успеха привео игру крају.

ШАХИСТИ КАО ТУРИСТИ

Летос је у Москви боравила група туриста из Холандије и Белгије коју су сачињавали искључиво шахисти. Гости су обилазили град, па нису пропустили прилику да посете и Централни шаховски клуб. Тамо су за њих приређене две симултане утакмице. Противници су им били велемајстори Саломон Михајлович Флор и Владимир Сергејевич Антошин. Поред тога гости су запажени и у шаховским павиљонима московских паркова где су играли са својим домаћинима, доказујући да су свугде и на сваком месту на првом месту шахисти!

КАКАВ СЕ САМО ПОЖЕЛЕТИ МОЖЕ

У Бразилу се испитује нови грађевински материјал изванредних особина: он прикупља дневну топлоту, а ноћу је испушта и загрева собе. Осим тога он треба да упија сувишну влажност из ваздуха којом би регулисао атмосферу у време суше. Једном речју биће то климатски уређај какав се само пожелети може.

ЗА АРХИТЕКТЕ...

Мајке које имају више деце аплаузом су пропратиле пола у шали пола у збиљи поднесен предлог на конгресу жена Немачке: сваки архитекта који прави планове за стамбене зграде, пре него што се прихвати овог посла, треба најмање месец дана да проведе у породици са много деце.

WALT DISNEY ЛУДИ КЕЛОВЕЈИ

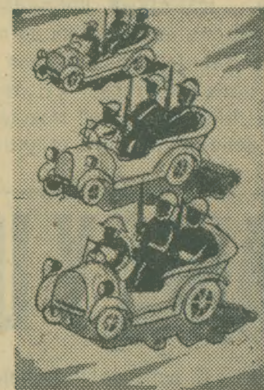

ОПАСАН ЗВУК

Једноличан шум аутомобилског мотора и точкова при дугој вожњи, а нарочито ноћу, опасан је по возача јер га успављује. Због тога је у Детроиту, центру америчке аутомобилске индустрије, конструисан акустички апарат који испушта нарочите звучне таласе и у извесној мери пригушује шум мотора и точкова.

»ТАКСИ МАРКЕ«

Прва марка у свету са сликом аутомобила појавила се у Француској. Модел представља чувене „таксије Марне" којима су француски војници отпремани на фронт 1914. године. Трупе су стигле на време да спрече надирање Немаца у правцу Париза. Педесетогодишњицу тог историјског догађаја Француска је обележила емисијом ових марака.

ДА СЕ ИЗБЕГНЕ СМРТ НА ДРУМУ

Бржа и боље организована медицинска помоћ омогућила би да се спасе велики број настрадалих у несрећним случајевима. Дозволе не треба давати свима који положе испит.

НА НАШОЈ планети сваких десет минута један човек умре за воланом а сваких 20 секунди један се возач теже и лакше повреди. Опасности које вребају аутомобилисту и путнике у колима упркос свим мерама сигурности које се предузимају толике су, да се нешто најхитније мора урадити ако се не жели да се друмови претворе у „кланице".

У САД је 1962. године било 38.000 жртава на друмовима док је од инфективних болести умрло 24.000 особа. У Француској је прошле године у аутомобилским несрећама погинуло 12. 000 људи, а 200.000 их је рањено. Ако се пораст настрадалих настави овим темпом, будућност аутомобилизма нам изгледа црна. Предвиђа се да ће 1970. године Енглеска имати седамнаест а Француска дванаест милиона аутомобила. Француско министарство саобраћаја је израчунало да ће тада на друмовима у њиховој земљи гинути 20.000 људи годишње, а милион њих ће бити лакше и теже повређено.

Да би се то избегло треба на првом месту пооштрити критеријуме приликом издавања возачких дозвола. Не може свако бити возач па зато не би требало давати дозволе свима који положе испит. У савременом саобраћају возач треба да има ширу саобраћајну културу. Своје рефлексе мора непрестано да одржава и јача спортовима а потребно је да се у одређеним временским размацима подвргава лекарској контроли и похађа курсеве за усавршавање. Сам аутомобил, гуме, каросерију, положај и квалитет седишта, друмове и организацију саобраћаја треба, упркос великом напретку који је остварен, и даље усавршавати.

Међутим, оно чему се до сада најмање поклањала пажња и где би наука и боља организација највише могле да помогну јесте брзина и квалитет прве помоћи. На конгресу Светске организације за здравље одржаном 1964. године истакнуто је да би побољшањем брзине и ефикасности прве помоћи смртност на друмовима могла да се смањи за 20%. То значи да би сваке године могло да се спасе 20.000 људских живота.

Према подацима француске службе друмске безбедности у саобраћајним несрећама у 40% случајева страда глава, у 3% врат, у 7% грудни кош, у 6% доњи део трупа, у 15% горњи а у 21% доњи удови. Међутим, најчешће је настрадали вишеструко повређен. Ова околност довела је до настанка нове гране хирургије, трауматологије прве помоћи. Три су основна елемента ове гране: координација стављања у покрет механизма прве помоћи, брзина и стручност. Ако један од ових елемената затаји, катастрофа је неизбежна.

У данашње време ретко се се догоди несрећа а да се неко не нађе омах поред унесрећеног. Међутим, први сведок не може да пружи никакву стручну помоћ а даље прибављање помоћи често траје дуго. Друмске телефонске говорнице су честе али нема јединственог телефонског броја за хитну помоћ. Белгија и СССР су прве земље које су прихватиле меру идентификације телефонског броја за целу територију.

Међутим, обавештавањем друмске полиције процес спасавања је само почео. Начин његовог ефикасног дејствовања се тек проучава. Полиција би требало да одмах обавести летећа друмска болничка кола која морају бити права болница на точковима са потпуним уређајима за прихватање већег броја рањеника и хитно обављање мањих операција. У њој би постојали рендгенски апарат, апарати за вештачко дисање и оксигенотерапију, хемостатички завоји, средства за борбу против тровања, лабораторија за крвну анализу.

Болничка кола затим радио путем обавештавају најближу болницу и с њом преко телевизије одржавају везу ради утврђивања тачне дијагнозе и примања стручних упутстава. За то време би се у болници све већ припремило за пријем и хируршку интервенцију на рањеницима.

У великим болницама као што је то случај у Марсеју и Паризу већ су створени нарочити операциони центри за хитну мултитрауматологију. Болничка кола са улице, преко нарочите рампе, улећу тако рећи право у операциону салу. Оживљавање вишеструко рањеног врши се у тим центрима истовремено: путем дисања, преко срца и крвотока (масажа срца, трансфузија, перфузија), преко неуровегетативног система (хибернација) и преко метаболизма (анализа мокраће, крвна слика, седиментација).

Филм

ОДРИ ХЕПБЕРН »ФЕР ЛЕДИ«?

Под овим насловом објавио је швајцарски часопис „Или стре“ интервју свог сарадника Сержа Херцога са познатом глумицом Одри Хепберн. Интервју који је добивен у паузи снимања њеног најновијег филма: „Како украсти милион и после тога срећно живети“, доносимо у нешто скраћеном обиму.

Шешири у филму „Моја драга леди“ су такође део приче Елизе Дулитл, мале продавачице цвећа из Лондона...

... која одлази да узима часове из књижевног енглеског језика и учи правила лепог понашања код професора Хигинса. Ускоро први опит: Хигинс води Елизу...

... на чувене коњске трке у Аскот. Али, ту Елиза поново говори својим аргоом.

Међутим, на балу у амбасади Елиза прави чуда: сви мисле да је она нека мађарска принцеза. Хигинс је усхићен а Елиза заљубљена у њега мада он то не зна.

Хигинсу је касније жао што Елиза одлази. Тај део филма и овај шешир Одри Хепберн највише воли.

„ФЕР ЛЕДИ“ не срећу се свуда. У ово сам се и ја осведочио после разговора који сам водио са Одри Хепберн. А кад сам јој на почетку интервјуа то и рекао она ми се осмехну и рече:

— Ох! па нисам ја баш тако „фер“...

Да бисте се уверили ево вам најбољег примера: Одри Хепберн снима свој најновији филм у атељеима крај Париза, и кад ми је јавила да пристаје на разговор, да бих што пре стигао покушао сам да узмем авион. Међутим, како у њему није било места, морао сам да путујем возом. Стигао сам за време преподневног снимања и чим је режисер дао знак за одмор Одри Хепберн ми приђе и с пуно такта упита да ли сам уморан и како је на мене деловало ноћно путовање. Која би се велика глумица — а Одри то стварно и јесте — интересовала за умор једног новинара. Кад сам је упитао да ли би хтела да ме прими у својој новој кући на обали Леманског језера, у којој бисмо на миру разговарали, она ми је рекла:

— Никад не примам новинаре у своју кућу. И ако то сад урадим не би било фер у односу на остале ваше колеге.

На моје питање како се постаје „фер леди“ она је одговорила:

— Поставили сте ми питање које захтева дуг одговор, а ја не бих хтела да замарам ваше читаоце! Истина је да сам имала необичан живот а нарочито ми је каријера била пуна изненађења. Никад нисам ни сањала да ћу због ње доживети толико радости и задовољства...

Међутим, као и главна јунакиња њеног филма „Моја драга леди“ Одри је у почетку имала тешкоћа. Наравно не те врсте као Елиза Дулитл, али ипак тешкоћа. Рођена је у Бриселу. Отац јој је пореклом Енглез и мајка Холанђанка. Одри је имала само десет година кад су се њени родитељи развели. Кад је избио други светски рат налазила се код оца у Енглеској и мајка ју је позвала да дође к њој у Холандију. После немачке инвазије, млада Одри посећивала је једну холандску школу под измишљеним фламанским именом. У исто време узимала је часове играња и приређивала рецитале да би на њима олакшала састанке припадницима покрета отпора. За то време Одри и њена мајка су гладовале, трпеле оскудицу и друге ратне невоље. Овај период од четири године био је за њу веома тежак и не воли о томе да говори, она само каже:

— Срећна сам што је све то прошло и волим свој посао... јер мој посао је такође и мој хоби...

— У низу различитих улога које сте досад играли да ли сте осетили напредак, као на пример ваша јунакиња Елиза Дулитл код које је то напредовање примећивано из дана у дан?

— Да, али професор Хигинс то сам ја сама! Јер ја сама себе терам да дам што је могуће више и боље.

Да би постала „фер леди“ у филму, Одри Хепберн је месецима радила на овој улози, месецима је давала све од себе. И ако је успела у грађанству да постане велика и права дама, онда је то ипак постала захваљујући са мој себи и свом напорном раду.

Заплет драме у филму „Моја драга леди“ у великој мери лежи у говору и акценту лондонских предграђа, познатих под именом „кокни“. Да би филм био што вернији Одри је морала да научи и „кокни“ изговор.

— То је било веома тешко, јер ако човек научи да говори заиста прави „кокни-кокни“ онда је то за друге неразумљив језик. Због тога сам морала да говорим „кокни“ мало спорије и мало јасније. Улогу сам учила у нашој кући у Биргенштоку а затим сам отишла на снимање филма у Калифорнију. Тамо сам снимала три и по месеца и то интензивно радећи. Готово месец дана рада за сваки час приказаног филма.

Рад: можда је то једна од тајни за постајање фер леди. А њена особина је да никад ништа не чини непромишљено и да се сва посвећује послу. Данас се она радо сећа тог периода и као све жене признаје да су јој костими из тог филма били веома драги:

— Били су прелепи! Атељеа су била препуна радница које су кројиле и шиле километре најлепших тканина донетих из Италије и Француске. Било је пуно перја, накита и чипке...

Већ више од десет година Одри Хепберн и њен муж глумац Мел Ферер, нама познат из филмова: „Лили“, „Рат и мир“ и других, живе у Швајцарској. Досад су становали у Биргенштоку. На моје питање због чега је дошла на обалу Леманског језера она каже:

— Једино због мог сина, горе нема школе. Иначе ја лично у Биргенштоку сам оставила велики део себе. То је тако лепо место и за њега ме вежу многобројне успомене. У њему сам се удала, живела са мужем и родила сина.

За нову кућу каже:

— Никад нисам имала времена да се посветим неком посебном хобију да сакупљам реткости или било шта друго. Међутим, овде имамо дивну башту коју досад никад нисам имала и открила, да ми цвеће причињава велико задовољство. Зато сад сваки слободан тренутак посвећујем башти у којој увек нешто ново откривам.

Филм у коме Одри сад игра је прича о једном фалсификатору који прави лажна уметничка дела, а Одри му је кћи. Као и у филму „Моја драга леди“ она се потпуно уживела у улогу за коју каже:

— Свиђа ми се зато што је мало луцкаста, а и ја сам у њој мало смешна.

Док је Одри Хепберн наставила са снимањем стигао је њен муж Мел Ферер. Био је веома љубазан и одговорио је на неколико мојих питања:

— Да ли је тешко бити господин који прати једну „фер леди“?

— За мене је то више него лако. Волим да будем с њом а то да ли ја њу пратим или она мене, за нас је свеједно.

Имали су по његовом мишљењу, доста озбиљан проблем кад је Одри требало да оде у Калифорнију на снимање филма „Моја драга леди“ јер Мел Ферер није имао ништа тамо да ради, али ипак су решили да иду сви заједно (повели су и сина). Да не би седео беспослен режирао је једну емисију за тамошњу телевизију.

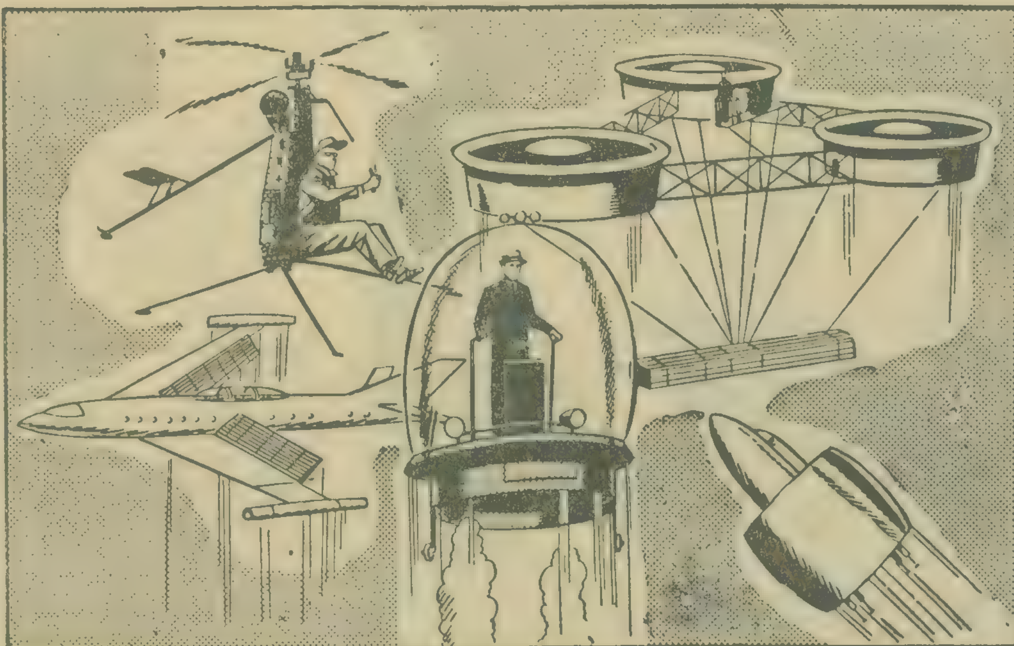
Мел Ферер живи са једном „фер леди“ годинама. Због тога нико боље од њега није могао да одговори на ово мало неубичајено питање:

— Постоји ли тајна како се постаје „фер леди“ у правом смислу те речи?

Мел Ферер је оклевао мало, затим баци поглед на платно на којем је Одри понављала једну сцену.

— Не верујем да има тајна... пре свега верујем да је потребно да човек има своју личност а ја мислим да је Одри има.

Историја Елизе Дулитл је помало историја и Одри Хепберн. Од једноставне мале ученице и младе глумице она је мало помало постала добра глумица и леди не само на екрану већ и у животу.

ПОСЛЕ 60 ГОДИНА

На цртежима се виде разне идеје за конструкцију нових типова летелица и хеликоптера. Човеков све бржи и сложенији начин живота тражи и усавршавање и прилагођавање летелица. Не треба ни тренутка сумњати да се све то неће остварити, треба се само сетити шта се постигло за 60 година.

НЕМОГУЋА НАРАВ НОСОРОГА

НОСОРОГ, кратконоги сисар с рогом на њушци, висок око 170 сантиметара, дуг до три и по метра и тежак преко једне тоне, ускоро ће добити место у музејима поред других експоната прошлости. Црних носорога данас у Африци има само око 15.000 док је бели носорог готово ишчезао: у Уганди их има неколико десетина а у конгоанском националном парку Карамба чува се још око хиљаду примерака ове изванредно ретке животиње.

Може се слободно рећи да црни носорог има немогућу нарав, прави је мргуд животињског света. Зле нарави и мрзовољан, увек представља опасност. На друмовима резервата он неустрашиво насрће на аутомобил и јако га оштети. Догађа се да носорог насрне чак и на локомотиву у покрету. Наравно, тада он извуче дебљи крај. Један шумар у Кенији наишао је на џиновског носорога који се заглибио у муљу и полако тонуо. Из мочваре му је вирела само њушка. Сажаливши се на њега, човек га је везао дебелим ужетом и помоћу теретних кола извукао на суво. У знак захвалности кавгаџија је насрнуо на кола свог спасиоца и потпуно уништио њихов задњи део.

Може изгледати чудновато али носорога је најлакше припитомити од свих афричких животиња. Чим изгуби слободу он постаје благ као јагње једе из руку свог чувара. Брзо научи да га зову по имену, дозвољава да га милују и ужива када му се чешкају уши.

Носорог се врло брзо прилагођава и најтежим условима живота: може да опстане у жарким афричким пустињама, да живи на висини од 4.000 метара, да не пије воду месецима уколико у његовој исхрани има биљака које садрже велики проценат влаге.

ЗБОГ ПРОМЕНЕ НАСЛОВА...

Америчке домаћице нису показале ни најмање интересовање за збирку куварских рецепата, али ауторка — Глорија Торндајк није се збунила. Једноставно је преиначила наслов: 200 домаћих лекова против поквареног желуца. Књига је распродата као халва.

СВЕТСКИ РЕКОРД У ДАВАЊУ КРВИ

Светски рекорд у давању крви држи М. Клајн из Франкфурта: 770 литара за 28 година. Он сматра да за своје изврсно здравље има да захвали томе што свакодневно узима напитак справљен од сојиног брашна, малца и грожђаног шећера.

Робин Худ у шерВудској шуми

ИАКО СЕ ПОРЕД ЊЕГА НИКО НЕ НАЛАЗИ, РОБИН ХУД НИЈЕ САМ У ШЕРВУДСКОЈ ШУМИ. ПОРЕД ЊЕГА СУ ЈЕДНА ПТИЦА, МАЧЕ, ЗЕЧИЋ, ПРАСЕ, ЈЕДНА МРКВА ЗА ЗЕЦА И ЈЕДАН РОБИНОВ ПРИЈАТЕЉ, КОМЕ СЕ ВИДИ САМО ГЛАВА.

Мађионичар и гестаповац

ЈАНОШ Арпади био је познат мађионичар и хипнотизер. Његове представе биле су врло посећене и за време рата. Једне вечери у Будимпешти 1943. године био је одведен у Гестапо. Примио га је немачки пуковник врло „љубазно" а онда изненада запитао шта је урадио с информацијама које је добио од баронице Летицер када ју је хипнотисао.

— А да ли су бар те информације биле тачне? — запита хипнотизер смешкајући се.

— На жалост, јесу. И зато желим да дознам лице коме су предате — одговори пуковник такође смешкајући се, играјући се својим корбачем. Ја то морам дознати милом или силом.

— Сумњам да ћете у томе успети, пуковниче Штрукер — одговори мађионичар још увек се смешкајући.

Уместо одговора бич звизну кроз ваздух и спусти се на руке мађионичара које су лежале на столу. Крвава бразда показивала је да се гестаповац није шалио. Арпади осети страшан бол, али снагом воље он успе да га не утралише. Дугогодишњим савлађивањем јоги-вежби он је могао да потпуно влада боловима.

Пуковник поче поново да се смешка и рече:

— Нас двојица смо потпуно слични, Арпади. Ти преносиш твоју вољу на друге покретима руку и очију док ја имам за то много ефикаснија средства. На крају и ти и ја успевамо, само у овом случају све су шансе на мојој страни и зато је сваки твој отпор узалудан.

— Ипак мислим да сте се овом приликом преварили — рече Арпади и даље се смешкајући.

Пуковник не одговори ништа већ притиште звонце које је лежало на столу. Појавише се три гестаповца. Пуковник нареди да одведу Арпадија у подрум ради „исповедања". Тамо су га тукли, газили, чупали за косу, али од њега нису ни речи чули. Све то понављало се по неколико пута у току дана без икаквог резултата.

Видећи да те мере не користе пуковник је наредио да мађионичар гледа у сијалицу док не призна. Али ни то ништа није помогло. Три дана и три ноћи Арпади је гледао у сијалицу не показавши никакве знаке несанице или умора. Јоги вежбе и ту су му много помогле. Напротив, пуковник се заморио.

На сва питања и увреде пуковника Штрукера Арпади је остао хладнокрван. Силио је себе у тим тренуцима да мисли на срећне дане које је провео са својом покојном женом и кћерком. Никада није имао намеру да се меша у политику, али политика се ипак умешала у његов живот. Неки пријатељи су тражили од њега да прикупи податке који су били од животне важности за савезнике и он је то учинио. Касније су тражили све више и он је давао јер је захваљујући хипнози могао да дозна више него други. На крају је ипак откривен.

— Узалуд губите време, пуковниче. Ништа нећу рећи.

— Сигуран сам да ћеш рећи. Сваки човек има свој кључ само ја још нисам нашао прави кључ којим се откључава брава твоје воље. Али ћу га ускоро имати.

— Овде нема кључа, пуковниче. Узалуд је сваки труд.

Већ сутрадан Арпади је био поново позват пред пуковника.

— Нашао сам кључ и за тебе, Арпади. Управо сам дознао да имаш кћер... Арпади га је прекинуо уверавајући га да је на погрешном путу и да он нема ни жене ни деце.

— Онда слушај, рече пуковник, смешкајући се. Ана Месарош, рођена 14. јула 1922. године у Будимпешти. Од 1939. године на Сорбони као студент. Сада живи у Паризу као Ана Монсант. — Пуковник подиже поглед са папира и запита: — Да ли треба да наставим са читањем, Арпади?

Арпади клону први пут осетивши да је побеђен. Све муке нису могле да га поколебају, али вест да овај разбојник зна све о његовој кћери потпуно га је дотукла.

— Шта сте урадили са њом? — запита.

— За сада ништа — рече пуковник претећи. — Ако ми даш потребне податке које сам ти тражио нико ништа неће знати о њој сем мене, јер нико други то и не зна.

— Ко ми то гарантује? — запита Арпади.

— Имаш реч немачког официра — одговори пуковник достојанствено.

— Добро, пристајем. Шта желите?

— Пре свега желим имена људи којима сте давали податке.

— На жалост не знам ниједно име нити сам их икада знао. Ја сам лично одлазио у унутрашњост и предавао информације одређеном лицу и то сваки пут другом.

— Онда нас поведи до тих људи, рече пуковник.

Арпади климну главом у знак одобравања, а онда запита.

— Колико сам већ дуго овде, пуковниче.

— Три недеље, одговори пуковник. — Када ћемо кренути?

Место одговора Арпади га запита:

— Које је доба сада?

— Девет сати увече.

— Онда можемо да кренемо још ноћас, одговори Арпади.

Арпади је одведен у купатило где се први пут окупао и обријао после три недеље. Када се видео у огледало није могао да се препозна. Лице му је било деформисано од батина и исцрпљености.

Када су сели у отворена кола свеж ваздух га је потпуно повратио у живот. Пошто су извесно време ћутали пуковник запита пипајући му везане руке:

— Јесмо ли на правом путу, Арпади?

— Да, да, пуковниче. А онда рече: „Да ли сте икад приметили пуковниче како месец јури кроз облаке па се ипак никад не сударе. Видите ли пуковниче како шофер зна да се одмара уживајући у месечини. „Шофер, скрени на први пут десно. Нисмо више далеко".

Њихова кола пратила су три оклопна аутомобила. Сви скретоше на пут који је Арпади назначио.

— Сада вози стално напред истом брзином и не дижи очи с пута, наређивао је Арпади.

— Ако немате ништа против, господине Арпади, рече пуковник презриво, овде још ја командујем.

— Вози лакше, рече пуковник шоферу. Вози лакше када ти кажем, понови пуковник додирујући раме шофера. — Међутим, шофер није обраћао пажњу на пуковника већ је и даље возио истом брзином не скидајући поглед с пута.

— Хајде нареди му да стане, натчовече, рече Арпади смејући се. Докажи да имаш јачу вољу од моје као што си цело време тврдио.

— Нареди му да стане или ћу те убити као пса, беснео је пуковник.

— Ти си ме већ убио у оној проклетој кућерини, пуковниче, понижавајући ме. Све си у мени убио сем моје воље. На две-три стотине метара одавде постоји једна велика стрмина низ коју ћемо се стрмоглавити. Тада ћу бити сигуран да ће моја кћи живети на миру.

— Не блефирај, Арпади, Знам да нећеш убити себе да би убио мене. — Али ни сам није био сигуран у оно што је говорио. Почео је да виче онима из оклопних аутомобила да пуцају у гуме његових кола да би их некако зауставили.

— Узалуд вичеш, пуковниче, рече Арпади смешкајући се. Исувише су далеко да би те чули.

— Нареди му да стане и одмах ћеш бити слободан — викао је пуковник чије су очи одавале животињски страх.

— Све је касно, пуковниче, рече Арпади. Више ни моја воља ту ништа не помаже — заврши мађионичар смешкајући се док су кола летела у амбис.

*

Напис „Мађионичар и гестаповац" у ствари је прича у којој су испреплетени елементи стварности са оним за шта се каже „па то је просто невероватно". Живот је често био тако страшан и сличне ствари су се догађале, па машта хроничара не одступа много од оног што се у ствари збило.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Реј Бредбери

(3)

У СРЕБРНАСТОЈ МАГЛИ

— ТО ЈЕ већ посао вас археолога да пронађете старе називе а ми смо спремни да их употребљавамо.

— Неколико човечуљака као што смо ми насупрот свему овоме? — Спендер је погледао планине које су се пресијавале у металном сјају. — Они знају да смо ми сада овде, знају да кваримо, да прљамо њихово дело и сигуран сам да нас мрзе.

Капетан је завртео главом.

— Мржње овде нема. — Ослушкивао је ветар. — Судећи по њиховим градовима то су били изванредни, племенити и филозофски настројени људи. Они су све схватали као нужност. Било им је јасно да су осуђени на смрт па ипак нису повели никакав разоран рат, нису почели да уништавају градове. Сва насеља која смо досад видели потпуно су сачувана. Мени се чини да ми њима можемо сметати колико би их узнемиравала и деца која се играју по пољани. А зар можеш децу позивати на одговорност? А ко зна, можда ће нас све ово у крајњој линији променити набоље. Јесте ли приметили, Спендер, необично тихо понашање наших људи док Бигс није предложио ону забаву? Како су се мирно, чак и бојажљиво држали. И још нешто, као да очи у очи са свим овим овде одмах схватиш да ниси никаква важна личност. Ми смо као деца која се играју у песку, бучна и немирна деца која трче за својим атомима и ракетама, као за играчкама. Можда ће, ипак, некад Земља бити као што је Марс сада. Можда ће нас Марс опаметити. Очигледно предавање из историје цивилизације, корисна лекција. А сада, главу горе! Идемо да играмо на забави. Ваша казна остаје на снази.

Али, весеље није ишло. Са мртвог мора упорно је дувао ветар. Дувао је на посаду ракете, на капетана и Цефа Спендера док су њих двојица ишла натраг ка осталима. Ветар је подизао прашину, није остављао на миру ни ракету, ни акордеон, прашина је запушила усну хармонику, онда им је засула и очи. Одједном се стишао неочекивано као што је и почео.

Али, и расположење је спласнуло.

Људи су стајали усправно под хладним црним небом.

— Шта је, момци? — Бигс је у сувом оделу искочио из ракете трудећи се да не гледа у правцу Спендера. Његов глас звучао је као у празној дворани, потпуно усамљен. Шта вам је?

Нико се није ни помакао с места.

— Хеј, Вајт, где ти је хармоника?

Вајт је одсвирао једну мелодију. Затвучало је фалш и ружно. Вајт је истресао влагу из хармонике и склонио инструмент.

— Шта је, као да сте на помену? — није престајао Бигс. Неко је узео у руке акордеон, чуо се звук сличан умирућем крику животиње.

— Добро, онда ћу се ја забавити с пријатељицом, удвоје... — Наслонио се на ракету и принео боцу устима.

Спендер га је пратио погледом. Дуго је стајао непомично а онда су његови прсти полако почели да се приближавају горњем делу слабина, напипали револвер и стали да гладе кожну футролу.

— Ко хоће у град може поћи са мном — објавио је капетан. — Оставићемо стражу код ракете и понети са собом оружје — за сваки случај. Екипа се постројила. Оних који су хтели у град било је четрнаест укључујући и Бигса који је стао у врсту галамећи и замахујући боцом. Шесторица су решила да остану.

— На јуриш! — продерао се Бигс.

Колона се удаљила при тихој месечевој светлости. Стигли су на ивицу града. Био је обасјан светлошћу два месеца који су се сустизали. Сенке које су се пружале од њихових ногу биле су удвојене.

Неколико минута космонаути су стајали зауставивши дах. Чекали су хоће ли се нешто покренути у мртвоме граду, неће ли се појавити нека нејасна фигура, неће ли преко дна некадашњег мора на дрвеном коњу у оклопу пројурити у галопу привиђање из прастарих времена.

Очи Спендера, његова машта оживели су градске улице. Као плави пламичци кретали су се по каменим плочницима људи, чуо се испрекидан и неразумљив жамор. Чудне животиње брзо су трчале по сивкасто-црвеном песку. На сваком прозору био је понеко, нагнут преко прозорске даске, као загледан у протицање вечних вода. Онда су силуете нестајале у дубокој сенци у подножју месецом посребрене куле. Некакво унутрашње ухо чуло је музику и Спендер је покушао да замисли инструменте који су је изводили. Зачарано место...

— Хеј — повикао је Бигс испрсивши се и направивши од дланова звучник. Хеј, грађани, одазовите се!

— Бигс! — опоменуо га је капетан.

Бигс је ућутао.

Ступили су у улицу поплочану циглама. Сви су прешли на шапат. Као да су ушли у огромну читаоницу или маузолеј, само што је ветар био около а над главом звезде. Капетан је проговорио тихо. Желео је да зна куд су се дели житељи, какви су то људи били, какви су краљеви њима владали, од чега су умрли. Питао се како су успели да направе овако дуговечан град. Јесу ли икад били на Земљи? Нису ли они пре много хиљада година положили основ роду Земљана? Јесу ли њихова љубав, мржња, глупости (понекад и тога има) такве као што су на Земљи?

Зауставили су се. Као да су их два месеца зачарала и окаменила. Око њих је тихо шумео ветар.

— Лорд Бајрон, проговорио је Спендер.

— Какав лорд? — Капетан се окренуо к њему.

— Лорд Бајрон, песник, живео је у 19. веку. Некад давно написао је песму која изванредно одговара овоме граду и изражава осећања Марсоваца. Те стихове могао је написати и последњи песник Марса.

Људи су стајали непомично, њихове сенке потпуно су се умириле.

— Какви су то стихови? — упитао је капетан.

Спендер се преместио с ноге на ногу, подигао руку призивајући сећање, за тренутак зажмурио а затим је тихим гласом почео да изговара речи песме. Сви су га пажљиво слушали.

Град је био пепељастосив, висок, тих. Лица људи окренула су се према светлости.

Земљани су ћутећи стајали у центру града. Ноћ јасна. Осим ветра, никаквог звука. Управо испод њихових ногу почињао је мозаик са ликовима људи и древних животиња. Посматрали су га.

Бигс је штуцнуо гушећи се. Очи су му постале мутне, као слепе. Ставио је руке на уста, грчевито се трудио да прогута, зажмурио је, пресавио се, густа маса напунила му је уста и он је повратио право на слику од опеке. Одједном се ваздух испунио киселином, запахнуло је неугодно на вино. Нико се није помакао да помогне Бигсу. Њему је и даље било зло.

Спендер га је гледао тренутак а затим се окренуо и пошао даље. Потпуно сам ходао је улицама града обасјаним месечевом светлошћу и нијодном се није зауставио да погледа своје другове.

*

Легли су да спавају око четири часа ујутру. Капетан Вилдер седео је поред ватре и дометао грање.

Два часа касније Мак Клер је отворио очи.

— Не спавате, командире?

— Чекам Спендера. — Капетан се осмехнуо. Мак Клер се замислио.

— Знате шта, капетане, мени се чини да он неће доћи. Ни сам не знам откуд ми то осећање. Не, он неће доћи.

Мак Клер се окренуо на другу страну. Ватра је запуцкетала, заискрила и угасила се.

*

Спендер се није појавио целу идућу недељу. Капетан је послао у потрагу неколико група, али оне су се вратиле и саопштиле да не могу да схвате где је нестао Спендер. Уосталом, досадиће му да скита па ће се вратити. И уопште он је једно велико ништавило. Нек иде до ђавола.

Капетан није ништа одговарао и све је записао у бродски дневник.

Једном ујутру — могао је бити понедељак или уторак или било који марсовски дан — Бигс је седео на обали канала окренувши лице сунчевим зрацима и машући ногама по прохладној води.

Поред канала ишао је човек. Његова сенка пала је на Бигса. Он је отворио очи.

— Е баш сам баксуз! — узвикнуо је Бигс.

— Ја сам последњи становник Марса — казао је човек и извукао пиштољ.

— Шта си казао? — упитао је Бигс.

— Убићу те.

— Баци то. Какве су то глупе шале, Спендер?

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИМАТЕ ЛИ ДАРА ЗА РАЧУН

ПИТАГОРИН ОДГОВОР

Питали славнога Питагору колико има ученика у својој школи? Филозоф је одговорио:

„Половина студира математику, четвртина филозофију, а седмина посматра ћутећи. Сем тога има три женска ђака".

Колико је било ђака?

(Ђака је укупно било 28).

СТРАСНИ ПУШАЧИ

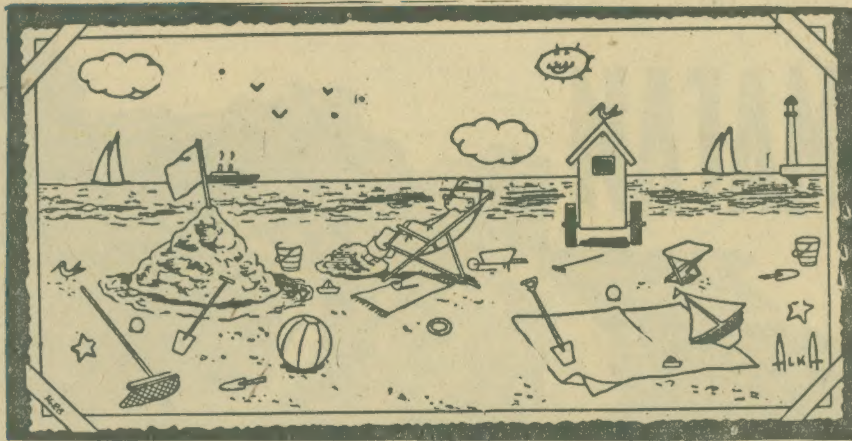
Три пријатеља попушили су 1.000 комада цигарета. Док је један, за пола дана, попушио 5, други је попушио 6, а док је други попушио 7, трећи је већ био готов и са осмом цигаретом. Колико је сваки од њих попушио?

(Први је попушио 28, други 336, а трећи 384 цигарете).

ОСЕТЉИВИЈИ ОД НОСА

Апарати чија је осетљивост на мирис, како кажу, сто пута јача од човечјег носа служе у Америци за распознавање разних мириса. Поред осталог овај апарат открива мирис алкохола у даху возача.

ОТВОРИ ОЧИ

ПРОНАЂИТЕ ДУПЛИКАТ

НА ОВОЈ СЛИЦИ СЕ ВИДЕ НЕКИ ПРЕДМЕТИ ПО ДВА ПУТА. ТАКВИХ „ДУПЛИКАТА" ИМА СЕДАМ. ПОТРАЖИТЕ ИХ:

РЕШЕЊЕ: ДВА ИСТА ОБЛАКА, ДВЕ ИСТЕ ПТИЧИЦЕ (једна на песку, друга на крову кабине), ДВЕ МАЛЕ ЛОПТЕ; ДВЕ КОФИЦЕ; ДВЕ ЛОПАТИЦЕ ЈЕДНА САСВИМ ДЕСНО, А ДРУГА ЛЕВО КОД ЛОПТЕ, ДВЕ МОРСКЕ ЗВЕЗДЕ.

ПРОБА ОД ЈЕДНОГ МИНУТА

За један минут треба да утврдите постоје ли у овој групи две исто одевене спортисткиње.

Решење: Нема истих, све се међу собом разликују.

ПИТАЊА — ОДГОВОРИ

— Колико човек треба да зна пре него што покуша да тренира пса?

— Више од пса.

— Која су три најчешћа узрока шумских пожара?

— Људи, жене, и деца.

— Зашто птице лете на југ?

— Зато што је сувише далеко да корачају.

— Зашто је Робин Худ пљачкао само богате људе?

— Зато што сиромашни нису имали пара.

— Именујте један продукат који „цвета" у земљама где пада много кише?

— Кишобран.

НИЈЕ АКРОБАТА

— Је ли ваш муж акробата?

— Није, али је био у шетњи по киши, па се вратио с мокрим ногама... а ја сам јутрос имала велико спремање.

ЗА МАЛЕ РАЗДАЉИНЕ

Недавно је на радио-електронској изложби у Штрутгарту приказан оптички телефон којем сијалица служи као одашиљач а фото-диода као пријемник. Инфрацрвени зраци су употребљени као таласи преносиоци. Овај телефон се може употребити само за мале раздаљине, највише до два километра и то само по лепом времену.

ТИШИНА ИЛИ...

За време снимања телевизијске приредбе у којој су учествовали чувени енглески чупавци Битлси, настала је таква галама да је један од организатора изнервиран повикао:

— Тишина, или ћу одмах довести фризера!

„МОЈЕ СЕЛО" — рад Мирсаде Кљун, ученице VII разреда основне школе „Петар Кочић", Вишеград

„МОЈА ДРУГАРИЦА" — рад Радојке Љубичић, ученице VIII разреда основне школе „Бранко Радичевић", Београд, Лазе Симића 46

Дечји цртежи са КОНКУРСА

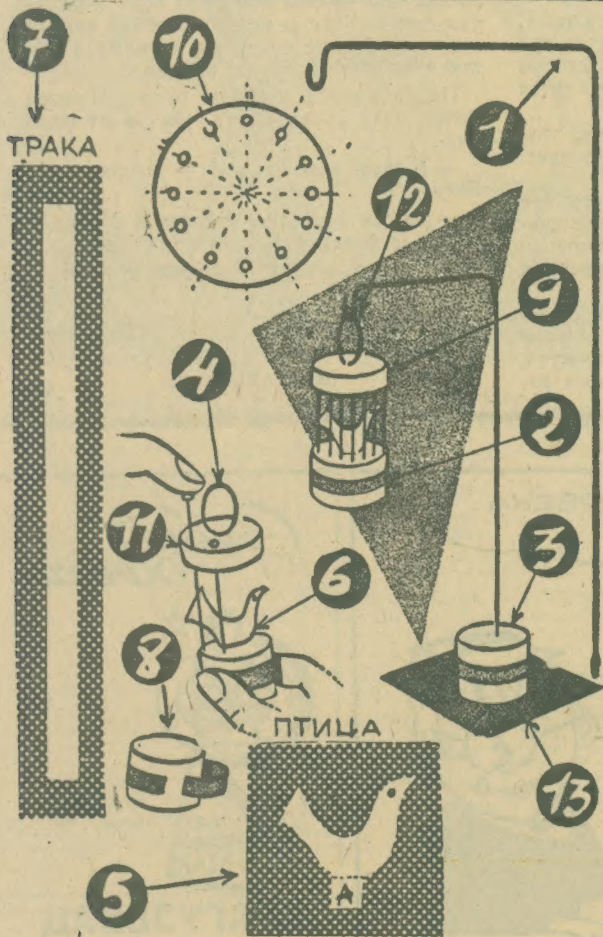
Ђачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

„ПРИЗОР СА ТИСЕ" — рад Јована Ђирића, ученика VIII разреда основне школе „Новак Радоњић", Мол

НАПРАВИ САМ

ПТИЦА И КАВЕЗ

За ову играчку набавите два запушача од плуте. Један нека остане цилиндричног облика, а од другог изрежите дебљи круг. Затим спремите једну укосницу, дванаест чиода, малу алку пречника један сантиметар, папир жуте и црвене боје и комад картона величине 5X5 сантиметара.

Укосницу која ће вам послужити као држач за кавез савијте као што се то види на цртежу број 1, а затим запушач цилиндричног облика пресеците на два дела: један нека вам послужи за дно кавеза (цртеж број 2.) а други као постоље (цртеж број 3). Алкицу закачите за круг од плуте (кров кавеза, цртеж број 4). Од црвеног папира направите птицу према цртежу број 5 па део обележен са А увуците у прорез направљен на дну кавеза (цртеж број 6). Од жутог папира изрежите две траке (цртеж број 7) и једну обавијте око постоља (цртеж број 3) а другу око дна кавеза (цртеж број 2.) Кров поделите са унутрашње стране на дванаест тачака (цртеж број 9), а означене подеоке према цртежу број 10. У ове ознаке забодите 12 чиода које ће повезати кров са дном кавеза (цртеж број 11). Делови кавеза који нису облепљени траком нека остану необојени. Завршен кавез обесите помоћу алке као што се то види на цртежу број 12. И на крају залепите постоље са укосницом, о којој је закачен кавез са птицом на картон.

ЛЕТЕЋИ ВАТРОГАСЦИ

Кад избије пожар, сваки се кунд је драгоцен. Да се не би губило време око постављања лествица ради спасавања људи из високих зграда, ватрогасци у неким великим градовима Америке, вежбају се у летењу помоћу „летелица" причвршћених на леђима. Ови апарати омогућавају им да се, брже него лествицама, попну и до највиших спратова.

ЛЕК ПРОТИВ ЛЕКА

Фармаколози у Америци решили су да спрече претерану употребу пилула за спавање. Нове таблете производе се са извесним додатком који изазива повраћање ако се узме претерана количина у намери да се изврши самоубиство. Ма колико таблета узео самоубица остаје жив и — здрав.

О ШКОТЛАНЂАНИМА

Шкотланђанка се већ осам дана налази на одмору и редовно шаље мужу дописницу на којој пише:

— И поред кише изванредно се осећам.

Деветог дана муж јој одговори телеграмом:

— Врати се одмах! Код нас је киша јефтинија.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1) наступање, 6) познати француски сликар (Едгар), 7) јединица електричне снаге, 9) позади, 10) женско име, 11) предлог, 12) гласоноша (турц.), 13) речно острво, 15) личност из Дизнијевих стрипова, 16) суптропско дрво, 18) кост (мед.), 19) талас, 20) име француског филмског глумца Монтана, 21) бреме, 23) првак, 25) зејтин, 26) име француског певача Росија, 28) аутомобилска ознака за Нови Сад, 29) ваздушна лопта, 30) честа скраћеница, 32) оранице, 33) средњовековни град у старој Зети, 35) мочварно земљиште, 36) летовалиште на полуострву Пељешцу.

УСПРАВНО: 1) негодовање, 2) стара турска титула) 3) предлог. 4) округласта удубљења у карстним пределима, 5) име и презиме нашег познатог сликара („Сеоба Срба"), 6) наша новчана јединица, 8) вал, 10) мореуз између Црног и Азовског мора, 14) биљке сувих предела Америке, 17) аждаје, 21) држава у Африци, 22) планина у источној Србији, 24) лирска песма од четири строфе, 27) староседеоци Балканског полуострва, 31) поклон, 34) слово латинице.

	1	2	3		4	5	
6				■	7		8
9			■	10			
11		■	12				
13	14		■	15			
16			17		■	18	
	19			■	20		
21				22	■	23	24
25			■	26	27		
28		■	29				
30		31	■	32			
33			34	■	35		
	36						

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) јастог, 6) Теба, 7) кош, 9) ода, 10) желе, 11) рн, 12) залив, 13) бос, 15) Ница, 16) Астер, 18) ар, 19) тен, 20) Ив, 21) капак, 23) еу, 25) Ава, 26) Ропс, 28) зн, 29) Татре, 30) ноа, 32) крив, 33) Асти, 35) очи, 36) тетиве.

УСПРАВНО: 1) једноставност, 2) аба, 3) са, 4) О'Кели, 5) „Голицаве приче", 6) торба, 8) шевар, 10) жанр, 14) степа, 17) Ена, 21) казна, 22) крак, 24) усеви, 27) отров, 31) Ате, 34) И(во) Т(ијардовић).

НЕПОБЕДИВИ ИНДИЈАНАЦ

Годинама је поглавица Апаша — Црвени Рукави — водио рат против армија Шпаније и Сједињених Држава и увек побеђивао

У ЛЕТО 1837. године мала рударска варошица Санта Рита дел Кобре која се налазила у данашњем Њу Мексику, а у оно време потпадала под шпанску доминацију, прослављала је неку свечаност. На прославу су били позвани и Индијанци из суседног племена Апаша пошто је мир између белаца и њих у том делу владао пуних 15 година на задовољство и једних и других. Око 600 Индијанаца, рачунајући ту ратнике, жене и децу, прихватило је позив и дошло да присуствује свечаности.

Нису ни слутили да им се спрема подмукла клопка. Влада из Чихуана желела је по сваку цену да приграби целу област која је била позната по налазиштима бакра. Због тога је наредила једној чети војника да се тајно пребаци у Санта Риту и побије све Индијанце. Обећала је да ће скалп ратника платити сто долара, скалп жена 50, а скалп детета 25 долара.

Док су младе Шпањолке играле на тргу а Индијанци уживали у том спектаклу, војници су неприметно запоселн све улазе и заузели погодна места на зидинама. Док је још трајао плес, на земљу су биле прострте асуре са храном за госте. Онда су се девојке повукле. На тргу су остали само Индијанци који су били поседали на асуре и почели да једу.

Док су деца, људи и жене уживали у пријатној храни одјекнуо је плотун. Гађајући са мале даљине у непокретан циљ скоро сваки метак је погодио. Индијанци су падали као покошени. Мајке су покушавале својим телом да заштите децу, али су и оне и деца падали мртви на земљу. Ратници који су остали живи после првих плотуна и који су видели шта се дешава, покушали су да се спасу бекством. Али сви пролази су били запоседнути. Па ипак, Индијанци су скоро голоруки јуришали на зидове и капије и тамо гинули.

Од целе групе која је бројала око 600 Индијанаца, једва се десетак мушкараца спасло. Међу убијенима била је жена апашког поглавице Црвени Рукави или како су га Шпањолци звали Мангас Колорадас. Са њом су погинула и њихова три детета. У време кад се десио масакр поглавица је имао близу четрдесет година. Био је познат као мирољубив човек. Мир који је трајао 15 година био је његово дело. Он је добро знао да рат штети и њему и Шпанцима. Што је необично за Индијанце био је прави цин.

Вест о погибији његових саплеменика тешко га је погодила а поготову му је било криво што су нападнути на тако подмукао начин. У њему се одиграла велика промена: од доброћудног цина постао је страшан ратник који је пуних 25 година задавао ударце Шпањолцима у Мексику а касније и Американцима.

Нема заробљавања

Прва ствар на коју се одлучио била је да мала варошица и војници морају бити уништени. Хтео је да им се освети за њихов гнусан злочин. Прикупио је све своје борце и пошто није имао довољно људи да отворено нападне на варошицу, он се одлучио на њену блокаду тј. да је присили на предају изгладњивањем. Његови људи уништили су све у околини варошице што би опседнутима могло бити од помоћи док су у исто време добро постављене заседе уништавале све каравана који су иначе снабдевали рударско насеље намирницама.

Изгладнела варошица издржала је месец дана а онда је решено да се сви становници, под заштитом војске, пребаце у суседан градић удаљен преко 400 километара. То је било оно што је велики поглавица предвидео и желео. Дугу колону било је немогуће бранити, нарочито ноћу. Индијанци су се као духови појављивали час овде, час онде, убијали и палили а онда исто тако изненада нестајали. Кад је колона наишла на брдски терен није јој било спаса; узалуд су се борили, и војници и цивили. Одлично камуфлирани Индијанци под вођством Црвених Рукава успели су да ликвидирају целу колону. Заробљеника није било. Том приликом су преотели и све скалпове које су војници носили влади да за њих приме обећану награду.

Али ова победа није завртела мозак великом поглавици. Он је знао да његово племе само неће бити у стању да се бори са Шпањолцима и зато је предузео мере да уједини сва индијанска племена на том подручју. Поглавица је имао три кћери из првог брака које су биле необично лепе. Мајка им је била Шпањолка и она је такође погинула у Санта Рити. Он је те три кћери удао за поглавице суседних племена који ће касније такође постати славни борци а нарочито Џеронимо, који је пуних 20 година задавао велике бриге америчкој армији. И друга два зета, Нана и Викторио, такође су се прославили у крвавом рату против Шпанаца нападајући чак и гарнизоне.

Рат је паралисао сав живот у Мексику. Индијанци предвођени сјајним поглавицама као што су били Црвени Рукави, Џеронимо, Нана и Викторио појављивали су се тамо где их нико није очекивао и сејали смрт за собом. Чак и јаче формације војске нису више смеле да напуштају утврђења. Име Мангаса Колорадаса изговарало се са страхопоштовањем у целом Мексику.

Сукоб с Американцима

Проналажењем нових налазишта злата на западу Апаши су имали све чешће сукобе са новим белим људима — Американцима. То су у највећем броју случајева били авантуристи који су трагали за златом не бирајући средства како да до њега дођу, било да се ради о другим белцима или пак Индијанцима. Како су сукоби између Индијанаца и Американаца постајали све чешћи, а то је ометало великог поглавицу у његовим плановима против Шпанаца, он реши да оде сам у Пинос Алтос, варошицу коју су копачи злата основали, да с њима преговара. Његови ратници молили су га да не иде сам, али он није хтео да попусти; као да је желео да покаже свима да се ничега не плаши.

Како је знао нешто мало шпански покушао је помоћу њега да се споразуме с копачима злата. Рекао им је да жели да престане убијање из међу његових људи и њих а заузврат он ће им показати неколико места јужније у једној планини где могу наћи више жутог метала (злата) но што га има у том месту.

Међутим, разуздани авантуристи нису му поверовали. Изненада су навалили на њега, везали га за дрво и почели да шибају бичем. Џиновски јак Индијанац је подносио све ударце са невероватном издржљивошћу не изустивши ниједан јаук. Тукли су га све док се није онесвестио а онда га оставили. Али, касни, је су горко зажалили што га нису убили. Мангас Колорадас није заборављао увреде. Исто онако као што је уништио Санта Риту тако је и Пинос Алтос био сравњен са земљом а сви становници поубијани. Тиме је отпочео званичан рат и са Сједињеним Државама.

Американци су ускоро осетили сву жестину његових напада. То су биле најтеже странице америчке историје у борби за освајање новог континента. Храбри Индијанци вођени способним поглавицама, међу којима се нарочито истицао млади Џеронимо, стварали су пустош на западу Америке. Борбе су биле немилосрдне са обе стране. Није било милости чак ни за жене и децу. Индијанци су склонили своје породице у планинске пределе где је било тешко прићи док су они на својим брзим коњима прелазили огромне раздаљине и изненада нападали вароши или одреде војника.

Поглавица се предаје

А онда почетком 1863. године десило се нешто у шта нико од Индијанаца није могао да поверује. У једном сукобу с америчким војницима велики поглавица је био рањен. То је било први пут да га је тане погодило. Сви су, па и он, веровали да га метак неће. И заиста, он је прошао многе битке а није био ниједном ни окрзнут. Шпански и амерички војници су пуцали на њега из непосредне близине, али би тада обично пушка затајила. И сам убеђен да га метак неће, он је правио чуда од јунаштва.

Кад је рањен, све се променило. Поглавица је сматрао да су га врачи напустили и да је то опомена да треба да прекине са борбом. У то доба имао је већ 70 година. Више од 25 година непрекидних борби оставило је видног трага на њему. Одлучио је да се преда Американцима и покуша прекид непријатељства. Узалуд су га сви одговарали од тога, он није попуштао.

Капетан америчке коњице коме се предао није могао да верује својим очима. Индијанац кога је јурила цела америчка и шпанска војска сам се предао! Наредио је својим војницима да га чувају, ако им умакне сви ће под ратни суд. Да би се решили беде, једне ноћи војници су га убили везаног тврдећи да је покушао бекство.

Тако је завршио живот Индијанац који је пуних 25 година задавао грдне јаде двема владама и двема армијама. Мада је он нашао у Кочизу сјајног заменика и одличног борца, ипак овај није успео да уједини све Индијанце као што је то учинио поглавица Црвени Рукави. После његове смрти борба против Американаца беснела је пуне 23 године. Кочиз, Џеронимо, Нана и Викторио, мада су се после тога борили сваки за себе, задавали су велике муке и шпанској и америчкој војсци. Издаја белаца у Санта Рити скупо је плаћена.

Јесте ли већ чули да...

... у Франкфурту се гради двадесет облакодера намењених за смештај 10.000 аутомобила.

... робот за сортирање писама са електронским командама, постављен је пре извесног времена у немачком граду Форцхајму. Апарат је тако начињен да може да сортира 45.000 писама за један час.

... суд у Оксфорду досудио је Енглескињи Губинс одштету од 251 фунте, јер је она на суду доказала да њен нос после саобраћајне несреће, кад се њен аутомобил сударио са камионом-вишетонцем, постаје плав као најплављe небо, при најмањем захлађењу.

»ЈЕЗИК« ДЕЛФИНА

Амерички зоолог Џон Лили утврдио је да се једна врста делфина споразумева звиждањем. Кад овај делфин западне у невољу зазвижди двапут кратко, одређеном висином. Позиве СОС понекад шаље сатима све док му не стигне помоћ. Кад их његови „саплеменици" чују, они заћуте да би у тишини разазнали са које стране и даљине долази. Тако се лакше оријентишу у хитном тражењу и спасавању друга у невољи. Прве животиње које стигну до оболелог или рањеног друга, подупиру његова пераја са стране, и издижу га толико да му глава буде изван воде да би могао да дише. Доктор Лили био је очевидац да су се „болничари", који су били похитали са свих страна, смењивали и дању и ноћу држећи „пацијента" изнад воде све док се овај — после две недеље — није потпуно опоравио.

Овако смишљено поступање и организација изненађују чак и код створења високе интелигенције као што су ови морски сисари.

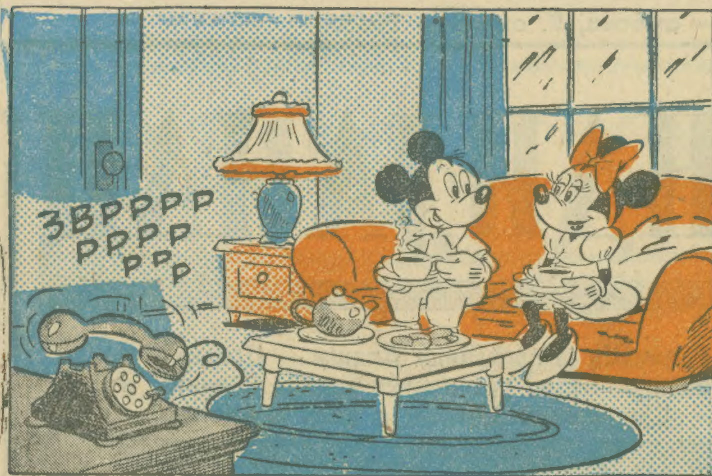
Мерење дебљине сланине ултразвуком

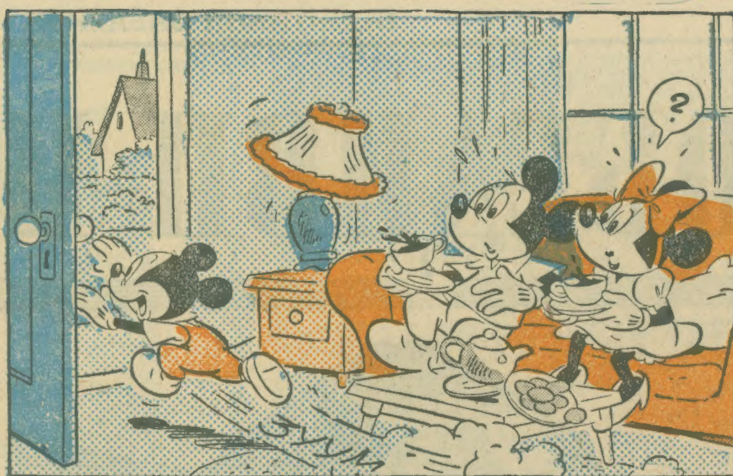
Да би се што пре утврдила дебљина леђног слоја сланине живог свињчета, стручњаци успешно примењују ултразвук.

Свиња се постави на хоризонталну подлогу, при чему ноге треба да заузму што вертикалнији положај. Апарат са ултразвуком ставља се на други, шести и тринаести пршљен и пусти се ултразвук. Резултати контролисани после клања нису се разликовали више од плус или минус 5%.

Walt Disney

МИКИ

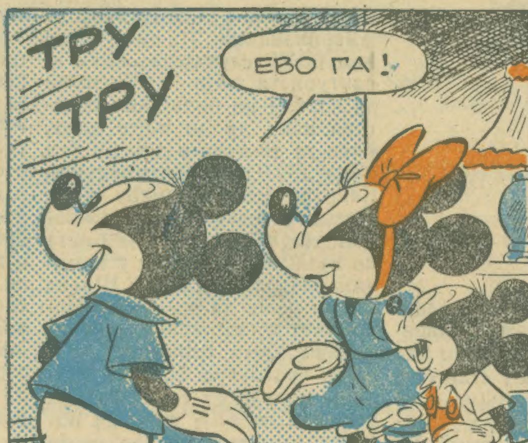

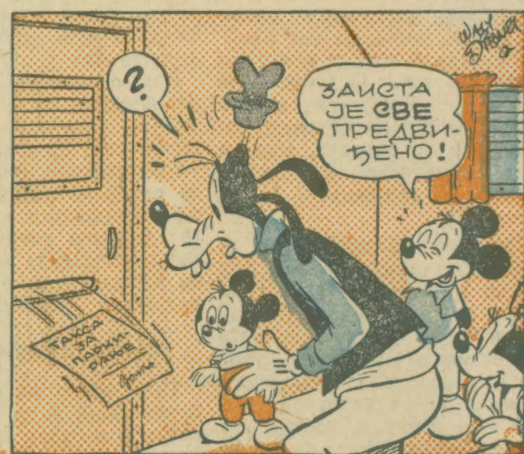

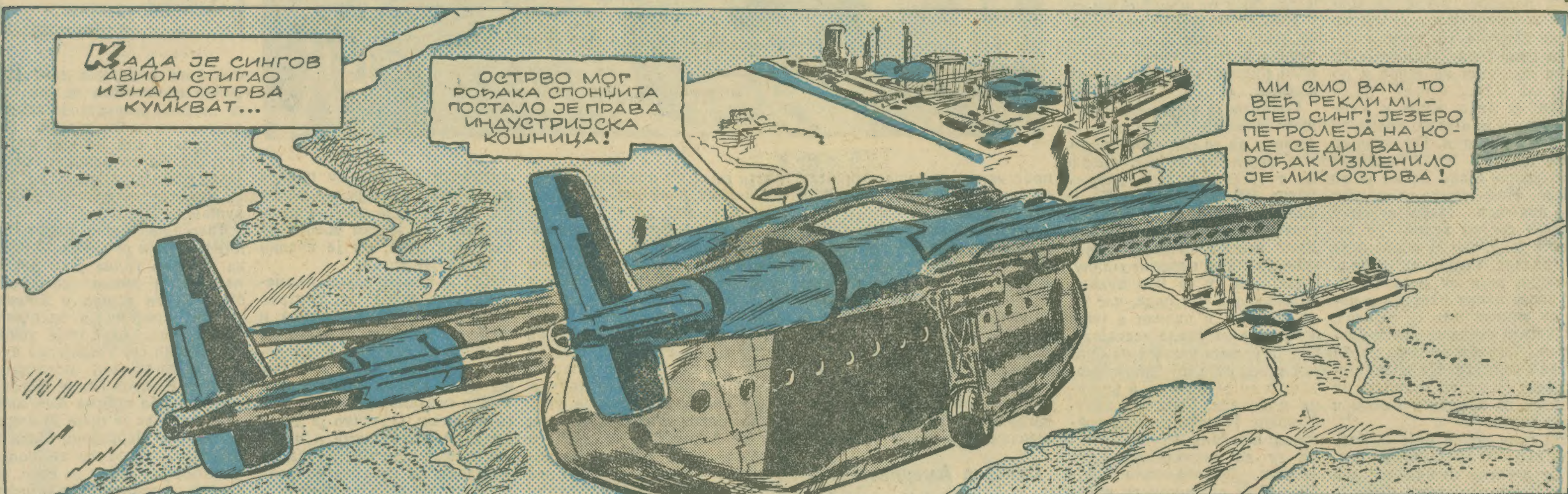

ЏОНИ ХАЗАРД

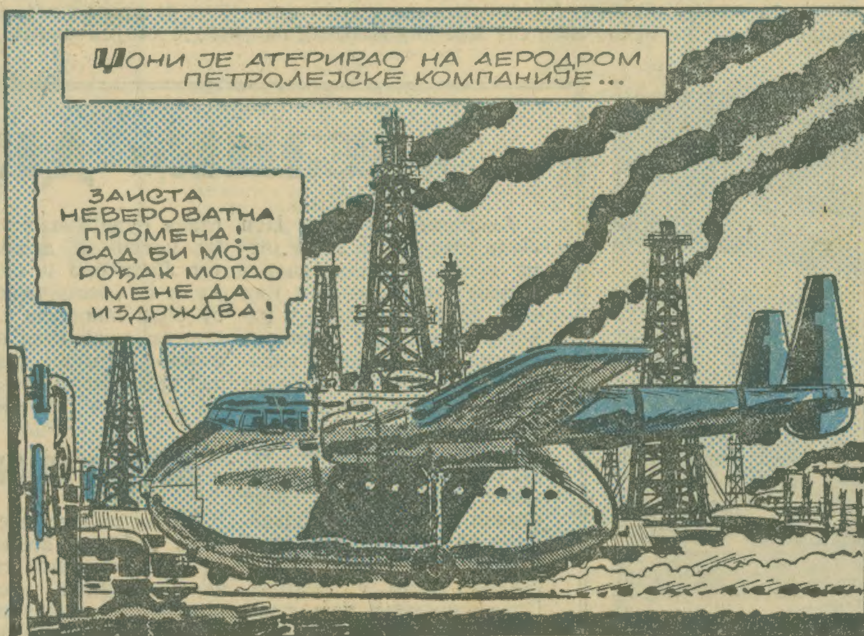

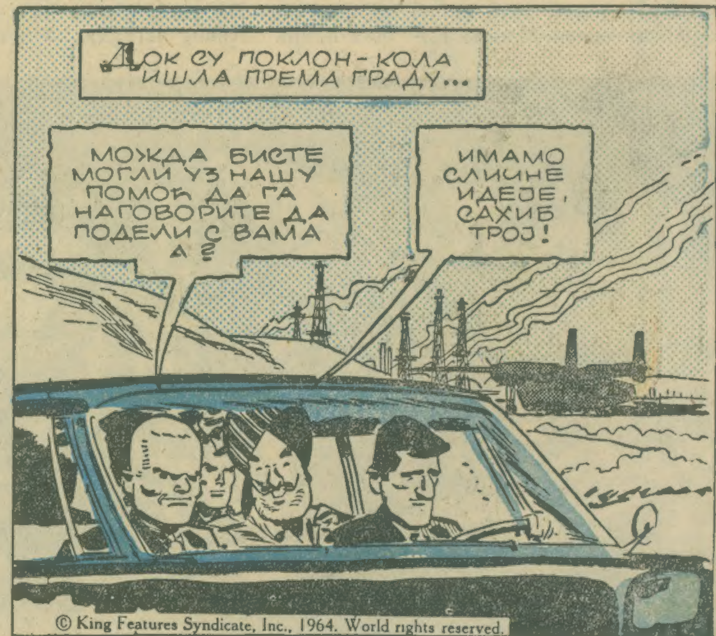
ФРЕНК РОБИН

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд, Македонска 31 Жиро рачун број 101-11-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 2.200; полугодишња 1.100, за иностранство: годишња 4.400, полугодишња 2.200 дин. Рукописи се не враћају.